

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

อ.พ. 1/2567 สมัยวิสามัญ

อ.พ. 1/2567
สมัยวิสามัญ

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร 0 2242 5900 ต่อ 5730, 5740, 5750

ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

(รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

(นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

(นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) นี้ จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด ญัตติ หรือหนังสือสัญญา ระหว่างประเทศ ที่เข้าสู่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความทางวิชาการ และ/หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น ให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา กรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา ใช้ในการประกอบการพิจารณา ตลอดจนเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้สนใจทั่วไป

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้รับผิดชอบ

นายมานิช อินทนิม

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

นายทองศักดิ์ สุระคำแหง

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการวิชาการ 1

ผู้จัดทำและรับผิดชอบ

นายยอดชาย วิถีพานิช

วิทยากรเชี่ยวชาญ

นายแดนชัย ไชวิเศษ

นิติกรเชี่ยวชาญ

นายยุทธพงศ์ ปิ่นอนงค์

นิติกรชำนาญการพิเศษ

นางสาวอุษณีย์ อินทองช่วย

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

นางสาวเปรมฤดี วงศ์สาคร

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

นางเมณฑาทิพย์ กาญจนินทุ

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

มิถุนายน 2567

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เมื่อพูดถึง “ประชาธิปไตย” คนส่วนใหญ่อาจนึกถึงแค่ “ประชาธิปไตยแบบตัวแทน” (representative democracy) เพราะในสังคมปัจจุบันที่มีขนาดใหญ่และซับซ้อนมากขึ้นจนทำให้ “ประชาธิปไตยทางตรง” (direct democracy) เป็นเรื่องยากในทางปฏิบัติ ประเทศต่าง ๆ จึงเลือกที่จะให้อำนาจประชาชนเลือก “ผู้แทน” ของตนเองขึ้นมาทำหน้าที่กำหนดทิศทางของประเทศแทน แต่ก็ยังไม่ทิ้งกลไกประชาธิปไตยทางตรงที่ประชาชนสามารถออกเสียงของตนเองได้ คือ “การออกเสียงประชามติ” (referendum) ซึ่ง “ประชามติ” คือ กระบวนการทางการเมืองที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถตัดสินใจต่อบางประเด็นได้โดยตรงแทนที่จะให้เป็นหน้าที่ของผู้แทนจากการเลือกตั้ง การจัดประชามติสามารถเกิดขึ้นได้ในระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับชาติ ตั้งแต่ประเด็นเล็ก ๆ ไปจนถึงเรื่องที่มีผลกระทบต่อคนทั้งประเทศ ประชามติจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งในการมอบอำนาจกลับคืนไปให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจอีกครั้ง

การออกเสียงประชามติ (Referendum) คือ การนำร่างรัฐธรรมนูญหรือนโยบายที่สำคัญของประเทศไปผ่านการตัดสินใจเพื่อแสดงความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบโดยประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย จึงนับว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อแนวทางในการบริหารราชการแผ่นดิน และถือว่าเป็นประชาธิปไตยทางตรงแบบหนึ่ง ซึ่งประชาชนมีสิทธิมีเสียงโดยตรงในการบริหารราชการแผ่นดิน ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายว่า “ออกเสียง” หมายถึง เปล่งเสียงลงคะแนนเสียง ลงคะแนนเลือกตั้งหรือออกความเห็น พจนานุกรมภาษาอังกฤษของมหาวิทยาลัย Oxford ได้ให้ความหมายของคำว่า “Referendum” ไว้ว่า การออกเสียงลงคะแนนโดยทั่วไปของผู้มีสิทธิออกเสียง ในปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทางการเมืองปัญหาใดปัญหาหนึ่ง ที่ถูกมอบให้ผู้มีสิทธิออกเสียงได้ตัดสินใจด้วยตัวเองโดยตรง

การออกเสียงประชามติมีประเด็นสำคัญที่จะกล่าวถึง คือ วันออกเสียงประชามติและการคิดคะแนนเสียงประชามติ โดยที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 ไม่ได้กำหนดให้วันออกเสียงสามารถกำหนดเป็นวันเดียวกับวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรณีการเลือกตั้งทั่วไป หรือวันเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นเนื่องจากครบวาระได้ ทำให้ต้องกำหนดวันออกเสียงแยกต่างหากจากวันเลือกตั้งทั้งที่อาจอยู่ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน เป็นการเพิ่มภาระงานและงบประมาณแผ่นดินในการจัดการออกเสียง อีกทั้งเป็นภาระกับประชาชนที่ต้องมาใช้สิทธิออกเสียงหลายครั้ง ดังนั้น จึงมีแนวคิดที่กำหนดให้วันออกเสียงเป็นวันเดียวกับวันเลือกตั้งได้ แต่อีกด้านหนึ่งก็อาจมองได้ว่าจะเป็นการล่าช้าเกินไปที่จะรอให้วันออกเสียงประชามติตรงกับวันเลือกตั้งทั่วไปหรือวันเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เพราะอาจถูกมองว่าเป็นการ “เตะถ่วง” หากรอไปจัดประชามติในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้งนั้น ๆ จะล่าช้าเกินไป

สำหรับการคิดคะแนนเสียงประชามตินั้น แม้ว่าในพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 มาตรา 13 กำหนดหลักเกณฑ์การออกเสียงประชามติที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติ ต้องมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิออกเสียงและมีจำนวนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ต้องได้เสียงข้างมากสองชั้น (Double

Majority) คือ ชั้นที่หนึ่ง “ต้องมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิออกเสียง” และชั้นที่สอง “ต้องมีจำนวนเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบเกินกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิออกเสียง” ที่มีการมองกันว่าจะทำให้ประชามติมีความชอบธรรมและกฎหมายก็ผ่านมาได้เสียงที่ท่วมท้น แต่ในอีกด้านหนึ่งก็อาจจะซับซ้อน เข้าใจยาก จึงมีแนวคิดที่จะกลับไปใช้การนับคะแนนเสียงเช่นในอดีต คือ กำหนดจำนวนเสียงข้างมากที่จะถือเป็นข้อยุติในการจัดทำประชามติ โดยกำหนดให้ “ใช้เสียงข้างมากของผู้มาออกเสียงประชามติ” กล่าวคือ นับเฉพาะประชาชนที่ออกมาใช้สิทธิถ้ามีเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบฝั่งใดมากกว่า ผลประชามติก็จะยุติไปตามนั้น กล่าวอีกนัยหนึ่งการใช้หลักการเสียงข้างมาก (Majority Rule) เข้าใจได้ง่ายกว่า

ระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองโดยประชาชนส่วนใหญ่ ดังนั้น จึงให้ความสำคัญกับหลักการเสียงข้างมาก (Majority Rule) ในการตัดสินใจขัดแย้งทุกระดับ โดยหลักการเสียงข้างมาก หมายความว่า การตัดสินใจใด ๆ ของกลุ่มหรือคณะบุคคลหลังจากที่ได้มีการปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นพอสมควรแล้ว ก็ให้ตัดสินใจเป็นข้อยุติโดยถือเสียงข้างมากเป็นเสียงชี้ขาด เพื่อให้สามารถดำเนินการเป็นรูปธรรมต่อไปได้ เฉกเช่นในการออกเสียงประชามติเรื่องที่มีผู้เห็นด้วยมากที่สุดจะได้รับการนำไปปฏิบัติ

เอกสารประกอบการพิจารณา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	ก
ส่วนที่ 1	
- หลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	1-1
- สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	1-3
- หลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	1-4
- สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	1-6
- หลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	1-7
- สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	1-8
- หลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	1-10
- สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	1-12
- ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 กับร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล กับคณะ นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับคณะ และนายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	1-13
ส่วนที่ 2	
บทวิเคราะห์	2-1
ส่วนที่ 3	
ข้อมูลประกอบการพิจารณา	3-1
- ประชามติ (Referendum)	3-1
- ปัญหา “เสียงเกินกึ่งหนึ่งสองชั้น” ใน พ.ร.บ. ประชามติ	3-6
- ประชามติ “ล้มเหลว” ในต่างประเทศ เพราะไม่สะท้อนความเห็นประชาชน	3-10
- ผลการออกเสียงประชามติของไทยเพื่อความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	3-14
- การทำประชามติในต่างประเทศ: กรณีทำประชามติก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ	3-17

ส่วนที่ 1

หลักการและเหตุผล
ของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 ดังนี้

1. กำหนดให้วันออกเสียงเป็นวันเดียวกับวันเลือกตั้งอื่น (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 10 วรรคหนึ่ง และมาตรา 11 วรรคสาม)
2. กำหนดรูปแบบการออกเสียง (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 12)
3. กำหนดการออกเสียงที่จะถือว่ามีข้อยุติ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 13)
4. กำหนดให้คณะกรรมการต้องจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จัดทำประชามติ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 16 วรรคหนึ่ง)
5. กำหนดเขตออกเสียง (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 18)
6. กำหนดหน่วยออกเสียงและที่ออกเสียง (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 19)

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 ไม่ได้กำหนดให้วันออกเสียงสามารถกำหนดเป็นวันเดียวกับวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรณีการเลือกตั้งทั่วไป หรือวันเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เนื่องจากดำรงตำแหน่งครบวาระได้ ทำให้ต้องกำหนดวันออกเสียงแยกต่างหากจากวันเลือกตั้งทั้งที่อาจอยู่ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน เป็นการเพิ่มภาระงานและงบประมาณแผ่นดินในการจัดการออกเสียง อีกทั้งเป็นภาระกับประชาชนที่ต้องมาใช้สิทธิออกเสียงหลายครั้ง ดังนั้น จึงอาจกำหนดให้วันออกเสียงเป็นวันเดียวกับวันเลือกตั้งได้ นอกจากนี้วิธีการออกเสียงเดิมกำหนดให้การออกเสียงกระทำโดยบัตรออกเสียงเป็นหลัก ส่วนวิธีการออกเสียงโดยวิธีอื่นเป็นเพียงทางเลือกที่คณะกรรมการอาจกำหนดให้มีได้ จึงควรกำหนดวิธีการออกเสียงให้สามารถกระทำได้โดยวิธีการต่าง ๆ ตามหลักเกณฑ์และวิธีที่คณะกรรมการกำหนดเพื่อความสะดวกของประชาชนผู้มาใช้สิทธิ และยังมีการแก้ไขในเรื่องผลการออกเสียงที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติ ให้ถือเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียง โดยคะแนนเสียงข้างมากต้องมีจำนวนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาออกเสียงและต้องสูงกว่าคะแนนเสียง

ไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น และเมื่อได้ประกาศกำหนดวันออกเสียงแล้ว ให้คณะกรรมการ
เผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนให้ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับอย่างทั่วถึง และให้คณะกรรมการจัดให้มี
การแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกัน รวมทั้งกำหนดให้เขตการออกเสียง หน่วยออกเสียง
และที่ออกเสียงให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

สรุปลงการสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

1. ชื่อ “ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.” (ร่างมาตรา 1)
2. วันใช้บังคับ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา 2)
3. การกำหนดให้วันออกเสียงประชามติเป็นวันเดียวกับวันเลือกตั้งอื่น หากมีการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปหรือหากมีการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เนื่องจากดำรงตำแหน่งครบวาระในช่วงเวลาใกล้เคียงกับการออกเสียงประชามติ อาจกำหนดให้วันออกเสียงประชามติเป็นวันเดียวกับวันเลือกตั้ง (ร่างมาตรา 3 และร่างมาตรา 4)
4. การกำหนดรูปแบบการออกเสียงประชามติ การออกเสียงประชามติให้กระทำโดยใช้บัตรออกเสียงประชามติหรือการออกเสียงประชามติทางไปรษณีย์ หรือออกเสียงประชามติโดยเครื่องลงคะแนนออกเสียงอิเล็กทรอนิกส์ หรือทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือโดยวิธีอื่น โดยวิธีการนั้นสามารถป้องกันการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก และอาจใช้วิธีลงคะแนนวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธี และใช้ในเขตออกเสียงประชามติหนึ่งหรือหลายเขตออกเสียงประชามติ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด (ร่างมาตรา 5)
5. จำนวนคะแนนเสียงการออกเสียงประชามติ ให้ถือเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียงประชามติ โดยคะแนนเสียงข้างมากต้องมีจำนวนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาออกเสียงประชามติและต้องสูงกว่าคะแนนเสียงไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น (ร่างมาตรา 6)
6. การแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จัดทำประชามติ เมื่อได้ประกาศกำหนดวันออกเสียงประชามติแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนให้ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติได้รับอย่างทั่วถึง และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกัน ทั้งผู้ที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด (ร่างมาตรา 7)
7. การกำหนดเขตออกเสียงประชามติ การออกเสียงประชามติจะใช้เขตประเทศ เขตจังหวัด เขตอำเภอ เขตเทศบาล เขตตำบล เขตหมู่บ้าน หรือเขตอื่นเป็นเขตออกเสียงประชามติก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด (ร่างมาตรา 8)
8. การกำหนดหน่วยออกเสียงและที่ออกเสียงประชามติ กำหนดให้การกำหนดหน่วยออกเสียงประชามติและที่ออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด หากกรณีในพื้นที่ใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปหรือมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น เนื่องจากดำรงตำแหน่งครบวาระ ในวันเดียวกับการออกเสียงประชามติ ให้ถือว่าหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งของการเลือกตั้งนั้น เป็นหน่วยออกเสียงประชามติ และที่ออกเสียงประชามติตามพระราชบัญญัตินี้ในพื้นที่ดังกล่าว (ร่างมาตรา 9)

หลักการและเหตุผล
ของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.
(รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 ดังนี้

1. กำหนดให้หากมีการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป หรือหากมีการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น เนื่องจากดำรงตำแหน่งครบวาระ ในช่วงเวลาใกล้เคียงกับการออกเสียง อาจกำหนดให้วันออกเสียงเป็นวันเดียวกับวันเลือกตั้ง (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 10 วรรคหนึ่ง และมาตรา 11 วรรคสาม)
2. กำหนดให้การออกเสียงให้กระทำโดยใช้บัตรออกเสียง หรือการออกเสียงทางไปรษณีย์ หรือการออกเสียงโดยเครื่องลงคะแนนออกเสียงอิเล็กทรอนิกส์ หรือ ทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือโดยวิธีอื่น (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 12)
3. กำหนดให้การออกเสียงให้ถือเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียง โดยคะแนนเสียงข้างมาก ต้องสูงกว่าคะแนนเสียงไม่แสดงความคิดเห็น ในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 13)
4. กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ และเท่าเทียมกันทั้งผู้ที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 16 วรรคหนึ่ง)

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 ไม่ได้กำหนดให้วันออกเสียงสามารถกำหนดเป็นวันเดียวกับวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรณีการเลือกตั้งทั่วไป หรือวันเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นเนื่องจากครบวาระได้ ทำให้ต้องกำหนดวันออกเสียงแยกต่างหากจากวันเลือกตั้งทั้งที่อาจอยู่ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน เป็นการเพิ่มภาระงานและงบประมาณแผ่นดินในการจัดการออกเสียง อีกทั้งเป็นภาระกับประชาชนที่ต้องมาใช้สิทธิออกเสียงหลายครั้ง ดังนั้นจึงอาจกำหนดให้วันออกเสียง เป็นวันเดียวกับวันเลือกตั้งได้ และวิธีการออกเสียงจากเดิมที่กำหนดให้การออกเสียงกระทำโดยใช้บัตรออกเสียงเป็นหลัก ส่วนวิธีการออกเสียงโดยวิธีอื่นเป็นเพียงทางเลือกที่คณะกรรมการอาจกำหนดให้มีได้ เป็นการกำหนดวิธีการออกเสียงสามารถกระทำได้โดยวิธีการต่าง ๆ ตามหลักเกณฑ์และวิธีที่คณะกรรมการกำหนดเพื่อความสะดวกของประชาชนผู้มาใช้สิทธิ นอกจากนี้ยังให้มีการแก้ไขในเรื่องผลการออกเสียงที่ถือว่ามีข้อยุติ ต้องมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเต็มจำนวนเกินกึ่งหนึ่ง

ของผู้มีสิทธิออกเสียงและมีจำนวนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้ใช้สิทธิออกเสียง ในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ ซึ่งเห็นว่าไม่ควรแยกประเภท การออกเสียงว่าเป็นการออกเสียงเพื่อมีข้อยุติ หรือเป็นเพียงการออกเสียง เพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี เนื่องจากกระบวนการจัดการออกเสียงเป็นกระบวนการเดียวกัน และใช้งบประมาณจำนวนมาก เป็นการไม่คุ้มค่ากับงบประมาณหากจะจัดการออกเสียงเพียงเพื่อให้การปรึกษา และหากกำหนดให้ผลการออกเสียงต้องมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิออกเสียง และต้องมีจำนวนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น (เสียงข้างมาก เด็ดขาด) เห็นว่าเป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติเนื่องจากการออกเสียงประชามติต่างกับการเลือกตั้งที่มีผู้สมัคร รับเลือกตั้งเป็นตัวแปรในการหาเสียงและรณรงค์ให้คนมาใช้สิทธิเลือกตั้ง (ซึ่งหลายครั้งยังพบว่า มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ถึงกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง) แต่การออกเสียงประชามติเป็นเพียงการสอบถาม ความเห็นของประชาชนในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ซึ่งประเด็นนั้น อาจไม่ได้อยู่ในความสนใจของประชาชน โดยทั่วไป จึงไม่มาใช้สิทธิออกเสียง ดังนั้น จึงไม่ควรนำจำนวนประชาชนในส่วนนี้มาเป็นผลต่อการออกเสียง และควรแก้ไขให้การออกเสียงถือเพียงเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียง โดยเสียงข้างมากต้องสูงกว่าคะแนนเสียง ที่ไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ ซึ่งสอดคล้องกับการออกเสียงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญ 2560 เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2559 ที่ใช้เพียงเสียงข้างมากธรรมดา และสุดท้าย คือ กำหนดให้เป็นหน้าที่ ของคณะกรรมการที่ต้องจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกันทั้งผู้ที่เห็นชอบ และไม่เห็นชอบ ในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ เช่นเดียวกับที่เคยบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2541

สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.
(รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

1. ชื่อ “ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.” (ร่างมาตรา 1)
2. วันใช้บังคับ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา 2)
3. การกำหนดวันออกเสียงประชามติเป็นวันเดียวกับวันเลือกตั้งอื่น หากมีการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป หรือหากมีการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เนื่องจากดำรงตำแหน่งครบวาระ ในช่วงเวลาใกล้เคียงกับการออกเสียงประชามติอาจกำหนดให้วันออกเสียงประชามติเป็นวันเดียวกับวันเลือกตั้ง (ร่างมาตรา 3 และร่างมาตรา 4)
4. การกำหนดรูปแบบการออกเสียงประชามติ ให้กระทำโดยใช้บัตรออกเสียงประชามติ หรือการออกเสียงประชามติทางไปรษณีย์ หรือการออกเสียงประชามติโดยเครื่องลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ หรือทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือโดยวิธีอื่นที่สามารถกระทำได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด (ร่างมาตรา 5)
5. จำนวนคะแนนเสียงการออกเสียงประชามติ ให้ถือเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียงประชามติ โดยคะแนนเสียงข้างมากต้องสูงกว่าคะแนนเสียงไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จะจัดทำประชามตินั้น (ร่างมาตรา 6)
7. การแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จัดทำประชามติ กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ต้องจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกันทั้งผู้ที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด (ร่างมาตรา 7)

หลักการและเหตุผล
ของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.
(นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ เพื่อให้กติกาประชามติเป็นธรรม
กับทุกฝ่าย

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 มีบางส่วนที่สามารถ
ปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ เช่น การกำหนดกติกาให้เป็นธรรมมากขึ้น การอำนวยความสะดวกให้ประชาชนมากขึ้น
ในการใช้สิทธิออกเสียงประชามติและการเข้าชื่อเสนอประชามติ รวมถึงอำนวยความสะดวกให้หน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องมากขึ้นในการจัดการออกเสียงประชามติ เป็นต้น

สรุปลงสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.
(นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

1. ชื่อ “ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.” (ร่างมาตรา 1)
2. วันใช้บังคับ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา 2)
3. การกำหนดวันออกเสียงประชามติเป็นวันเดียวกับวันเลือกตั้งอื่น โดยกำหนดเกณฑ์การกำหนดวันออกเสียงประชามติให้มีกรอบระยะเวลาและเพิ่มความยืดหยุ่นในการกำหนดวันออกเสียงประชามติให้สอดคล้องกับวันเลือกตั้งของการเลือกตั้งอื่น ๆ ได้ (ร่างมาตรา 3)
4. ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายและผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการ กำหนดให้ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายและผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการ ในกรณีที่มีการออกเสียงประชามติในวันเดียวกับวันเลือกตั้งของการเลือกตั้งอื่น ๆ (ร่างมาตรา 4)
5. การออกเสียงประชามติเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดเกณฑ์การกำหนดวันออกเสียงประชามติให้มีกรอบระยะเวลาและเพิ่มความยืดหยุ่นในการกำหนดวันออกเสียงประชามติให้สอดคล้องกับวันเลือกตั้งของการเลือกตั้งอื่น ๆ ได้ ในการออกเสียงประชามติที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (ร่างมาตรา 5)
6. การเข้าชื่อของประชาชนเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้มีการออกเสียงประชามติ กำหนดให้การเชิญชวนผู้มีสิทธิเข้าชื่อและการร่วมเข้าชื่อในการออกเสียงประชามติกรณีประชาชนเข้าชื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ความเห็นชอบในการออกเสียงประชามติสามารถกระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้
7. จำนวนคะแนนเสียงการออกเสียงประชามติ ต้องมีเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น (ร่างมาตรา 7)
8. การจัดทำและการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะมีการออกเสียงประชามติ ต้องมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องที่จะมีการออกเสียงประชามติและต้องไม่มีลักษณะเป็นการชักนำให้ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติลงคะแนนออกเสียงประชามติทางใดทางหนึ่งกับเรื่องที่จะมีการออกเสียงประชามตินั้น (ร่างมาตรา 8)
9. การกำหนดเขตออกเสียงประชามติ การออกเสียงประชามติจะใช้เขตประเทศ เขตจังหวัด เขตอำเภอ เขตเทศบาล เขตตำบล เขตหมู่บ้าน หรือเขตอื่น เป็นเขตออกเสียงประชามติก็ได้ (ร่างมาตรา 9)
10. การกำหนดหน่วยออกเสียงและที่ออกเสียงประชามติ ในกรณีที่พื้นใดมีการเลือกตั้งอื่นในวันเดียวกับการออกเสียงประชามติ ให้ถือว่าหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งของการเลือกตั้งอื่นนั้นเป็นหน่วยออกเสียงประชามติและที่ออกเสียงประชามติ (ร่างมาตรา 10)

11. คณะกรรมการประจำเขตออกเสียงประชามติ กำหนดให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายแต่งตั้งคณะกรรมการประจำเขตออกเสียงประชามติ ไม่เกิน 5 คน และผู้อำนวยการการออกเสียงประชามติประจำเขตออกเสียงประชามติ

12. ผู้รักษาการ กำหนดให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา 12)

หลักการและเหตุผล
ของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.
(นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 ดังนี้

1. กำหนดให้มีการออกเสียงเพื่อมีข้อยุติและการออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี (เพิ่มมาตรา 9/1)
2. กำหนดให้หากมีการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการทั่วไป หรือหากมีการกำหนดวันเลือกตั้งท้องถิ่น แล้วแต่กรณี ให้กำหนดวันออกเสียงเป็นวันเดียวกัน (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 10 วรรคหนึ่ง และมาตรา 11 วรรคสาม)
3. กำหนดคะแนนการออกเสียงที่จะถือว่ามีข้อยุติ และคะแนนการออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 13)
4. กำหนดการจัดทำและการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะมีการออกเสียง (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 14 วรรคสาม)

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 กำหนดให้การออกเสียงตามมาตรา 9 ต้องถือว่ามีข้อยุติและต้องมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิออกเสียง และมีจำนวนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในเรื่องที่จัดทำประชามติ ซึ่งการกำหนดให้การออกเสียงทุกประเภทต้องถือว่ามีข้อยุติและการกำหนดคะแนนการออกเสียงดังกล่าวมีจำนวนมากเกินไป จึงยากที่จะได้ข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติ ทำให้การออกเสียงประชามติอาจไม่ประสบความสำเร็จ ประกอบกับการจัดให้มีการออกเสียงประชามติแต่ละเรื่องแต่ละครั้งต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ดังนั้น จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 โดยกำหนดให้การออกเสียงตามมาตรา 9 มีทั้งกรณีที่เป็นการออกเสียงเพื่อมีข้อยุติ หรือบางกรณีควรกำหนดให้เป็นการออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด และกำหนดคะแนนการออกเสียงที่จะถือว่ามีข้อยุติและการออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีมีคะแนนการออกเสียงที่แตกต่างกัน รวมทั้งกำหนดกรณีหากมีการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการทั่วไป หรือหากมีการกำหนดวันเลือกตั้งท้องถิ่น แล้วแต่กรณี ให้กำหนดวันออกเสียงเป็นวันเดียวกัน นอกจากนี้ควรกำหนดให้การจัดทำ

และการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะมีการออกเสียง ต้องมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องที่จะมีการออกเสียงและต้องดำเนินการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติแก่ประชาชนได้รับทราบอย่างเพียงพอ

สรุปลงสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

1. ชื่อ “ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.” (ร่างมาตรา 1)
2. วันใช้บังคับ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา 2)
3. การออกเสียงประชามติเพื่อให้มีข้อยุติหรือให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี กำหนดว่าการออกเสียงประชามติตามมาตรา 9 (1) หรือ (3) ให้เป็นการออกเสียงประชามติเพื่อให้มีข้อยุติ ส่วนการออกเสียงประชามติตามมาตรา 9 (2) (4) หรือ (5) ให้เป็นการออกเสียงประชามติเพื่อให้มีข้อยุติ หรือให้เป็นการออกเสียงประชามติเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด (ร่างมาตรา 3)
4. การกำหนดวันออกเสียงประชามติเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เป็นวันเดียวกับวันเลือกตั้งอื่น เมื่อมีกรณีที่จะต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา 9 (1) หากมีการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการทั่วไป หรือมีการกำหนดวันเลือกตั้งท้องถิ่น แล้วแต่กรณี ให้กำหนดวันออกเสียงประชามติเป็นวันเดียวกัน (ร่างมาตรา 4)
5. การกำหนดวันออกเสียงประชามติกรณีอื่น ๆ นอกจากการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เป็นวันเดียวกับวันเลือกตั้งอื่น เมื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นกรณีที่มีเหตุอันสมควรตามมาตรา 166 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในการที่จะให้มีการออกเสียงประชามติตามมาตรา 9 (2) (3) (4) หรือ (5) หากมีการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการทั่วไป หรือมีการกำหนดวันเลือกตั้งท้องถิ่น แล้วแต่กรณี ให้กำหนดวันออกเสียงประชามติเป็นวันเดียวกัน (ร่างมาตรา 5)
6. จำนวนคะแนนเสียงการออกเสียงประชามติ กำหนดให้การออกเสียงประชามติที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติต้องมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติเป็นจำนวนเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ และมีคะแนนเสียงสูงกว่าคะแนนเสียงไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น ส่วนการออกเสียงประชามติเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีให้ถือเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียงประชามติในการให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ (ร่างมาตรา 6)
7. การจัดทำและการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะมีการออกเสียงประชามติ ต้องมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องที่จะมีการออกเสียงประชามติ และต้องดำเนินการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติแก่ประชาชนได้รับทราบอย่างเพียงพอ (ร่างมาตรา 7)

ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 กับร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
 (คณะรัฐมนตรี รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล กับคณะ นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับคณะ และนายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
	<p>ร่าง พระราชบัญญัติว่าด้วย การออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.</p> <p>_____</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>โดยที่เป็นการสมควร แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วย การออกเสียงประชามติ</p>	<p>ร่าง พระราชบัญญัติว่าด้วย การออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.</p> <p>_____</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>โดยที่เป็นการสมควร แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วย การออกเสียงประชามติ</p>	<p>ร่าง พระราชบัญญัติว่าด้วย การออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.</p> <p>_____</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>โดยที่สมควรให้มี การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ</p>	<p>ร่าง พระราชบัญญัติว่าด้วย การออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.</p> <p>_____</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>โดยที่เป็นการสมควร แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วย การออกเสียงประชามติ</p>

พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
	<p>พระราชบัญญัตินี้ มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 26 ประกอบมาตรา 34 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การออกเสียงประชามติเป็นไปโดยสุจริต เที่ยงธรรม และชอบด้วยกฎหมาย และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่อง</p>			

พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (รองศาสตราจารย์ชুক্তี ศิรินิล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
	<p>ที่จัดประชามติได้โดยอิสระ และเท่าเทียมกัน ซึ่งการตรา พระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับ เงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยแล้ว</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้ เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วย การออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”</p> <p>มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจาก วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้ เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วย การออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”</p> <p>มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจาก วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้ เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วย การออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”</p> <p>มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจาก วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้ เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วย การออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”</p> <p>มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจาก วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป</p>

พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
			<p>มาตรา 3 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 9/1 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564</p> <p>“มาตรา 9/1 การกำหนดวันออกเสียงประชามติตามมาตรา 9 ต้องไม่เร็วกว่าเก้าสิบวัน และไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากประธานรัฐสภา หรือวันที่คณะรัฐมนตรีมีมติแล้วแต่กรณี</p> <p>ในการจัดให้มีการออกเสียงตามมาตรา 9 หากคณะรัฐมนตรีเห็นว่าควรจัดให้มีการออกเสียงในวันเดียวกับวันเลือกตั้งอื่น คณะรัฐมนตรีอาจกำหนดวันออกเสียงที่แตกต่างจากเกณฑ์ตามวรรคหนึ่งได้ แต่ต้องไม่เร็วกว่าหกสิบวัน และไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่</p>	<p>มาตรา 3 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 9/1 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564</p> <p>“มาตรา 9/1 การออกเสียงตามมาตรา 9 (1) หรือ (3) ให้เป็นการออกเสียงเพื่อให้มีข้อยุติ การออกเสียงตามมาตรา 9 (2) (4) หรือ (5) ให้เป็นการออกเสียงเพื่อให้มีข้อยุติหรือให้เป็นการออกเสียงเพื่อให้ความปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด”</p>

พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
			<p>ได้รับแจ้งจากประธานรัฐสภาหรือ คณะรัฐมนตรีมีมติ แล้วแต่กรณี ในการจัดให้มีการออกเสียง ตามมาตรา 9 (2) (3) (4) และ (5) หากคณะรัฐมนตรีเห็นว่ามิใช่เหตุผล ความจำเป็นในทางงบประมาณ หรือเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจ หลีกเลี่ยงได้ คณะรัฐมนตรีอาจ กำหนดวันออกเสียงที่แตกต่าง จากเกณฑ์ตามวรรคหนึ่งได้”</p> <p>มาตรา 4 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น มาตรา 9/2 แห่งพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564</p> <p>“มาตรา 9/2 ในกรณีที่มี การออกเสียงในวันเดียวกับ วันเลือกตั้งอื่น ให้การกำหนด</p>	

พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพรินธุ์ วัชรสินธุ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
<p>มาตรา 10 เมื่อมีกรณี ที่จะต้องจัดให้มีการออกเสียง ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย และเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแก้ไข เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 9 (1) ให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้</p>	<p>มาตรา 3 ให้ยกเลิกความ ในวรรคหนึ่งของมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา 10 เมื่อมีกรณี ที่จะต้องจัดให้มีการออกเสียง ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย และเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแก้ไข เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 9 (1) ให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้</p>	<p>มาตรา 3 ให้ยกเลิกความ ในวรรคหนึ่งของมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา 10 เมื่อมีกรณี ที่จะต้องจัดให้มีการออกเสียง ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย และเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแก้ไข เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 9 (1) ให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้</p>	<p><u>ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินการและผู้ปฏิบัติหน้าที่ ในการดำเนินการ เป็นไป ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด”</u></p> <p>มาตรา 5 ให้ยกเลิกความ ในวรรคหนึ่งของมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา 10 เมื่อมีกรณี ที่จะต้องจัดให้มีการออกเสียง ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย และเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแก้ไข เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 9 (1) ให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้</p>	<p>มาตรา 4 ให้ยกเลิกความ ในวรรคหนึ่งของมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา 10 เมื่อมีกรณี ที่จะต้องจัดให้มีการออกเสียง ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย และเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแก้ไข เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 9 (1) ให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้</p>

พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพรินธุ์ วัชรสินธุ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
<p>นายกรัฐมนตรีทราบ และให้ นายกรัฐมนตรีประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา ให้มี การออกเสียงตามวันที่กำหนด ตามที่ได้หารือร่วมกับ คณะกรรมการ ซึ่งต้อง ไม่เร็วกว่าเก้าสิบวัน และไม่ช้า กว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ ได้รับแจ้งจากประธานรัฐสภา ฯลฯ</p>	<p>นายกรัฐมนตรีทราบ และให้ นายกรัฐมนตรีประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา ให้มี การออกเสียงตามวันที่กำหนด ตามที่ได้หารือร่วมกับคณะกรรมการ ซึ่งต้องไม่เร็วกว่าเก้าสิบวัน และไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากประธาน รัฐสภา ทั้งนี้ หากมีการกำหนด วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป หรือมี การกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิก สภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เนื่องจากดำรงตำแหน่งครบวาระ แล้วแต่กรณี ในช่วงเวลาใกล้เคียง กับการออกเสียงอาจกำหนดให้ วันออกเสียงเป็นวันเดียวกับ วันเลือกตั้ง”</p>	<p>นายกรัฐมนตรีทราบ และให้ นายกรัฐมนตรีประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา ให้มีการออกเสียง ตามวันที่กำหนด ตามที่ได้หารือ ร่วมกับคณะกรรมการ ซึ่งต้อง ไม่เร็วกว่าเก้าสิบวัน และไม่ช้ากว่า หนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับ แจ้งจากประธานรัฐสภา ทั้งนี้ หากมีการกำหนดวันเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็น การเลือกตั้งทั่วไป หรือหากมี การกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิก สภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เนื่องจากดำรงตำแหน่งครบวาระ แล้วแต่กรณี ในช่วงเวลาใกล้เคียง กับการออกเสียงอาจกำหนดให้ วันออกเสียงเป็นวันเดียวกับ วันเลือกตั้ง”</p>	<p>นายกรัฐมนตรีทราบ และให้ นายกรัฐมนตรีประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา ให้มี การออกเสียงตามวันที่กำหนด ตามที่ได้หารือร่วมกับคณะกรรมการ <u>ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใน มาตรา 9/1”</u></p>	<p>นายกรัฐมนตรีทราบ และให้ นายกรัฐมนตรีประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา ให้มี การออกเสียงตามวันที่กำหนด ตามที่ได้หารือร่วมกับคณะกรรมการ ซึ่งต้องไม่เร็วกว่าเก้าสิบวัน และไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากประธาน รัฐสภา ทั้งนี้ หากมีการกำหนด วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ใหม่เป็นการทั่วไป หรือมีการกำหนด วันเลือกตั้งท้องถิ่น แล้วแต่กรณี ให้กำหนดวันออกเสียงเป็น วันเดียวกัน”</p>

พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
<p>มาตรา 11 เมื่อมีกรณี ที่จะต้องจัดให้มีการออกเสียง ตามมาตรา 9 (4) ให้ประธาน รัฐสภาแจ้งมติเห็นชอบของ แต่ละสภาให้นายกรัฐมนตรี ทราบ ในการแจ้งดังกล่าว ให้ส่งสาระสำคัญของเรื่อง ที่จะขอทำประชามติในลักษณะ ที่ประชาชนจะสามารถเข้าใจ เนื้อหาสำคัญได้โดยสะดวกให้ นายกรัฐมนตรีทราบด้วย</p>	<p>มาตรา 4 ให้ยกเลิกความ ในวรรคสามของมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p>	<p>มาตรา 4 ให้ยกเลิกความ ในวรรคสามของมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p>	<p>มาตรา 6 ให้ยกเลิกความ ในวรรคสองและวรรคสามของ มาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 และให้ใช้ความ ต่อไปนี้แทน</p>	<p>มาตรา 5 ให้ยกเลิกความ ในวรรคสามของมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p>

พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
<p>หลักเกณฑ์และวิธีการ ที่คณะกรรมการกำหนด ตามมาตรา 9 (5) อย่างน้อย ต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับ จำนวนผู้มีสิทธิเข้าชื่อไม่น้อย กว่าห้าหมื่นคน ส่วนคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้าม และการถูก จำกัดสิทธิของผู้มีสิทธิเข้าชื่อ ให้เป็นไปตามมาตรา 20 มาตรา 21 และมาตรา 24</p> <p>เมื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา แล้วเห็นว่าเป็นกรณีที่มีเหตุ อันสมควรตามมาตรา 166 ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในการที่จะให้มีการออกเสียง</p>	<p>“เมื่อคณะรัฐมนตรี พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นกรณี ที่มีเหตุอันสมควรตามมาตรา 166 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในการที่จะให้มีการออกเสียง</p>	<p>“เมื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา แล้วเห็นว่าเป็นกรณีที่มีเหตุ อันสมควรตามมาตรา 166 ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในการที่จะให้มีการออกเสียง</p>	<p>“หลักเกณฑ์และวิธีการ ที่คณะกรรมการกำหนด ตามมาตรา 9 (5) อย่างน้อย ต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวน ผู้มีสิทธิเข้าชื่อไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน ส่วนคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม และการถูกจำกัดสิทธิของผู้มีสิทธิ เข้าชื่อให้เป็นไปตามมาตรา 20 มาตรา 21 และมาตรา 24</p> <p><u>การเชิญชวนผู้มีสิทธิเข้าชื่อ ให้ร่วมเข้าชื่อ และการร่วมเข้าชื่อ ตามมาตรา 9 (5) จะต้องกระทำ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้</u></p> <p>เมื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา แล้วเห็นว่าเป็นกรณีที่มีเหตุ อันสมควรตามมาตรา 166 ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในการที่จะให้มีการออกเสียง</p>	<p>“เมื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา แล้วเห็นว่าเป็นกรณีที่มีเหตุ อันสมควรตามมาตรา 166 ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในการที่จะให้มีการออกเสียง</p>

พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพรินธุ์ วัชรสินธุ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
<p>ตามมาตรา 9 (2) (3) (4) หรือ (5) ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงตามวันที่กำหนดตามที่ได้หารือร่วมกับคณะกรรมการ ซึ่งต้องไม่เร็วกว่าเก้าสิบวันและไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติ เว้นแต่กรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ามิใช่เหตุผลความจำเป็นในทางงบประมาณหรือเหตุจำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ คณะรัฐมนตรีอาจกำหนดวันแตกต่างจากที่กำหนดไว้ได้</p> <p>ในประกาศดังกล่าวต้องระบุเรื่องที่จะขอให้ประชาชนออกเสียงประชามติ โดยมีข้อความที่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเห็นชอบหรือ</p>	<p>ตามมาตรา 9 (2) (3) (4) หรือ (5) ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงตามวันที่กำหนดตามที่ได้หารือร่วมกับคณะกรรมการ ซึ่งต้องไม่เร็วกว่าเก้าสิบวันและไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติ เว้นแต่กรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ามิใช่เหตุผลความจำเป็นในทางงบประมาณหรือเหตุจำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ คณะรัฐมนตรีอาจกำหนดวันแตกต่างจากที่กำหนดไว้ได้</p> <p>ในประกาศดังกล่าวต้องระบุเรื่องที่จะขอให้ประชาชนออกเสียงประชามติ โดยมีข้อความที่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่อง</p>	<p>ตามมาตรา 9 (2) (3) (4) หรือ (5) ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงตามวันที่กำหนดตามที่ได้หารือร่วมกับคณะกรรมการ ซึ่งต้องไม่เร็วกว่าเก้าสิบวันและไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติ เว้นแต่กรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ามิใช่เหตุผลความจำเป็นในทางงบประมาณหรือเหตุจำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ คณะรัฐมนตรีอาจกำหนดวันแตกต่างจากที่กำหนดไว้ได้ ในประกาศดังกล่าวต้องระบุเรื่องที่จะขอให้ประชาชนออกเสียงประชามติโดยมีข้อความที่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำ</p>	<p>ตามมาตรา 9 (2) (3) (4) หรือ (5) ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงตามวันที่กำหนดตามที่ได้หารือร่วมกับคณะกรรมการ <u>ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา 9/1</u></p> <p><u>ในประกาศดังกล่าวต้องระบุเรื่องที่จะขอให้ประชาชนออกเสียงประชามติ โดยมีข้อความที่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนออกเสียงทางใดทางหนึ่งในเรื่องที่จะจัดทำประชามติได้โดยสะดวก</u>”</p>	<p>ตามมาตรา 9 (2) (3) (4) หรือ (5) ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงตามวันที่กำหนดตามที่ได้หารือร่วมกับคณะกรรมการ ซึ่งต้องไม่เร็วกว่าเก้าสิบวันและไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติ เว้นแต่กรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ามิใช่เหตุผลความจำเป็นในทางงบประมาณหรือเหตุจำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ คณะรัฐมนตรีอาจกำหนดวันแตกต่างจากที่กำหนดไว้ได้ <u>ทั้งนี้ หากมีการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการทั่วไป หรือมีการกำหนดวันเลือกตั้งท้องถิ่น แล้วแต่กรณี ให้กำหนดวันออกเสียงเป็น</u></p>

พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพรชัย วัชรสินธุ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
ไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำ ประชามติได้โดยสะดวก	ที่จะจัดทำประชามติได้โดยสะดวก <u>ทั้งนี้ หากมีการกำหนดวันเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ เป็นการเลือกตั้งทั่วไป หรือ หากมีการกำหนดวันเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหาร ท้องถิ่น เนื่องจากดำรงตำแหน่ง ครบวาระ แล้วแต่กรณี ในช่วง เวลาใกล้เคียงกับการออกเสียง อาจกำหนดให้วันออกเสียง เป็นวันเดียวกับวันเลือกตั้ง”</u> มาตรา 5 ให้ยกเลิกความ ในมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 และให้ใช้ความ ต่อไปนี้แทน	ประชามติได้โดยสะดวก <u>ทั้งนี้ หากมี การกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็น การเลือกตั้งทั่วไป หรือหากมี การกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิก สภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น เนื่องจากดำรงตำแหน่งครบวาระ แล้วแต่กรณี ในช่วงเวลาใกล้เคียง กับการออกเสียง อาจกำหนดให้ วันออกเสียงเป็นวันเดียวกับ วันเลือกตั้ง”</u> มาตรา 5 ให้ยกเลิกความ ในมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 และให้ใช้ความต่อไปนี้ แทน		วันเดียวกัน ในประกาศดังกล่าว ต้องระบุเรื่องที่จะขอให้ประชาชน ออกเสียงประชามติ โดยมีข้อความ ที่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ผู้มีสิทธิ ออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ ในเรื่องที่จะจัดทำประชามติได้ โดยสะดวก”

พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
<p>มาตรา 12 การออกเสียงให้ใช้วิธีลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ</p> <p>การออกเสียงให้กระทำโดยใช้บัตรออกเสียง หรือคณะกรรมการอาจกำหนดให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนออกเสียงทางไปรษณีย์ หรือออกเสียงโดยเครื่องลงคะแนนออกเสียงอิเล็กทรอนิกส์ หรือทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือโดยวิธีอื่น โดยวิธีการนั้นสามารถป้องกันการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก และอาจใช้วิธีลงคะแนนวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธี และใช้ในเขตออกเสียงใดเขตออกเสียงหนึ่งหรือหลายเขต</p>	<p>“มาตรา 12 การออกเสียงให้ใช้วิธีลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ</p> <p>การออกเสียงให้กระทำโดยใช้บัตรออกเสียง หรือการออกเสียงทางไปรษณีย์ หรือออกเสียงโดยเครื่องลงคะแนนออกเสียงอิเล็กทรอนิกส์ หรือทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือโดยวิธีอื่น โดยวิธีการนั้นสามารถป้องกันการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก และอาจใช้วิธีลงคะแนนวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธี และใช้ในเขตออกเสียงหนึ่งหรือหลายเขตออกเสียง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด”</p>	<p>“มาตรา 12 การออกเสียงให้ใช้วิธีลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ</p> <p>การออกเสียงให้กระทำโดยใช้บัตรออกเสียง หรือการออกเสียงทางไปรษณีย์ หรือออกเสียงโดยเครื่องลงคะแนนออกเสียงอิเล็กทรอนิกส์ หรือทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือโดยวิธีอื่น โดยวิธีการนั้นสามารถป้องกันการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก และอาจใช้วิธีลงคะแนนวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธี และใช้ในเขตออกเสียงใดเขตออกเสียงหนึ่งหรือหลายเขตออกเสียง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด”</p>		

พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (รองศาสตราจารย์ชুক্তี ศิรินิล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
<p>ออกเสียง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>มาตรา 13 การออกเสียงที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติ ต้องมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิออกเสียงและมีจำนวนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น</p>	<p>มาตรา 6 ให้ยกเลิกความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา 13 การออกเสียงที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติ <u>ให้ถือเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียง โดยคะแนนเสียงข้างมากต้องมีจำนวนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาออกเสียง และต้องสูงกว่าคะแนนเสียงไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น</u>”</p>	<p>มาตรา 6 ให้ยกเลิกความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา 13 การออกเสียง <u>ให้ถือเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียง โดยคะแนนเสียงข้างมากต้องสูงกว่าคะแนนเสียงไม่แสดงความคิดเห็น</u> ในเรื่องที่จะจัดทำประชามตินั้น”</p>	<p>มาตรา 7 ให้ยกเลิกความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา 13 การออกเสียงที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติ ต้องมีจำนวนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น”</p>	<p>มาตรา 6 ให้ยกเลิกความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา 13 การออกเสียงที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติ ต้องมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิออกเสียง และมีจำนวนเสียง<u>ข้างมาก</u>ของผู้มาออกเสียง โดยคะแนนเสียงข้างมากต้องสูงกว่าคะแนนเสียงไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น</p>

พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพรินธุ์ วัชรสินธุ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
<p>มาตรา 14 ในการจัดทำ ประชามติตามมาตรา 10 ให้คณะกรรมการเผยแพร่ ร่างรัฐธรรมนูญและสาระสำคัญ ของร่างรัฐธรรมนูญโดยสรุป ที่ได้รับจากประธานรัฐสภา</p>			<p>มาตรา 8 ให้ยกเลิกความ ในวรรคสามของมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 และให้ใช้ความ ต่อไปนี้แทน</p>	<p><u>การออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษา แก่คณะรัฐมนตรีให้ถือเสียงข้างมาก ของผู้มาออกเสียงในการให้ ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ ในเรื่องที่จัดทำประชามติ”</u></p> <p>มาตรา 7 ให้ยกเลิกความ ในวรรคสามของมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p>

พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศีรินิล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
<p>ตามมาตรา 10 วรรคสอง ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป การเผยแพร่ข้อมูล ตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อย ต้องเผยแพร่ผ่านทางระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศและ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ภายในสิบห้าวันนับแต่วันประกาศ ให้มีการออกเสียง รวมทั้งจัดทำ เอกสารเผยแพร่ข้อมูลส่งให้ เจ้าบ้านทราบไม่น้อยกว่า สามสิบวันก่อนวันออกเสียง และเผยแพร่ทางสถานี วิทยุกระจายเสียงหรือสถานี วิทยุโทรทัศน์ของรัฐด้วย การจัดทำและการเผยแพร่ ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะมี การออกเสียงตามวรรคหนึ่ง</p>			<p>“การจัดทำและการเผยแพร่ ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะมี การออกเสียงตามวรรคหนึ่ง</p>	<p>“การจัดทำและการเผยแพร่ ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะมี การออกเสียงตามวรรคหนึ่ง</p>

พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพรินธุ์ วัชรสินธุ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
<p>ต้องมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องที่จะมี การออกเสียงและต้องไม่มี ลักษณะเป็นการชี้้นำให้ ผู้มีสิทธิออกเสียงเห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบกับเรื่องที่จะ มีการออกเสียงนั้น</p> <p>มาตรา 16 เมื่อได้ประกาศ กำหนดวันออกเสียงแล้ว ให้คณะกรรมการเผยแพร่ กระบวนการและขั้นตอน การออกเสียงให้ผู้มีสิทธิออกเสียง</p>	<p>มาตรา 7 ให้ยกเลิกความ ในวรรคหนึ่งของมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา 16 เมื่อได้ประกาศ กำหนดวันออกเสียงแล้ว ให้คณะกรรมการเผยแพร่ กระบวนการ และขั้นตอนให้ ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับอย่างทั่วถึง</p>	<p>มาตรา 7 ให้ยกเลิกความ ในวรรคหนึ่งของมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา 16 เมื่อได้ ประกาศกำหนดวันออกเสียงแล้ว ให้คณะกรรมการเผยแพร่กระบวนการ และขั้นตอนให้ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับ อย่างทั่วถึง และให้คณะกรรมการ</p>	<p>ต้องมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องที่จะมี การออกเสียงและต้องไม่มีลักษณะ เป็นการชี้้นำให้ผู้มีสิทธิออกเสียง <u>ลงคะแนนออกเสียงทางใดทางหนึ่ง</u> กับเรื่องที่จะมีการออกเสียงนั้น”</p>	<p>ต้องมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องที่จะมี การออกเสียง และต้องดำเนินการ <u>ให้ข้อมูลทั้งที่เห็นชอบและ</u> <u>ไม่เห็นชอบเกี่ยวกับเรื่องที่จะ</u> <u>จัดทำประชามติแก่ประชาชน</u> <u>ได้รับทราบอย่างครบถ้วนเพียงพอ</u> <u>ต่อการตัดสินใจออกเสียง”</u></p> <p>.....</p> <p>.....</p>

พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศีรินิล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
<p>ได้รับทราบอย่างทั่วถึง</p> <p>ฯลฯ ฯลฯ</p> <p>มาตรา 18 การออกเสียง ให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขต ออกเสียง</p>	<p><u>และให้คณะกรรมการจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกันทั้งผู้ที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศหนด”</u></p> <p>มาตรา 8 ให้ยกเลิกความ ในมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 และให้ใช้ความ ต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา 18 การออกเสียง จะใช้เขตประเทศ เขตจังหวัด <u>เขตอำเภอ เขตเทศบาล</u> <u>เขตตำบล เขตหมู่บ้าน หรือเขตอื่น</u> เป็นเขตออกเสียงก็ได้ ทั้งนี้</p>	<p><u>จัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกันทั้งผู้ที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด”</u></p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>มาตรา 9 ให้ยกเลิกความ ในมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 และให้ใช้ความ ต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา 18 การออกเสียง จะใช้เขตประเทศ เขตจังหวัด <u>เขตอำเภอ เขตเทศบาล เขตตำบล</u> <u>เขตหมู่บ้าน หรือเขตอื่น</u> เป็นเขต ออกเสียงก็ได้ ตามหลักเกณฑ์</p>	

พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพรินธุ์ วัชรสินธุ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
<p>มาตรา 29 ในการออกเสียงแต่ละครั้ง ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายแต่งตั้งคณะกรรมการประจำเขตไม่เกินห้าคนและให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้อำนวยการ</p>	<p>ในวันเดียวกับการออกเสียง ให้ถือว่าหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งของการเลือกตั้งนั้น เป็นหน่วยออกเสียงและที่ออกเสียงตามพระราชบัญญัตินี้ <u>ในพื้นที่ดังกล่าว</u>”</p> <p>.....</p> <p>.....</p>		<p>เป็นหน่วยออกเสียงและที่ออกเสียงตามพระราชบัญญัตินี้ในพื้นที่ดังกล่าว ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>มาตรา 11 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา 29 ในการออกเสียงแต่ละครั้ง ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายแต่งตั้งคณะกรรมการประจำเขตไม่เกินห้าคนและผู้อำนวยการออกเสียงประจำเขตออกเสียงโดยให้มีหน้าที่และอำนาจในเขต</p>	

พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพรินธุ์ วัชรสินธุ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
<p>การออกเสียงประจำเขตออกเสียง โดยให้มีหน้าที่และอำนาจในเขต ออกเสียงตามที่คณะกรรมการ ประกาศกำหนด รวมทั้ง ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ คณะกรรมการมอบหมาย</p> <p>ฯลฯ ฯลฯ</p> <p>มาตรา 8 ให้ประธาน กรรมการการเลือกตั้งรักษาการ ตามพระราชบัญญัตินี้</p>			<p>ออกเสียงตามที่คณะกรรมการ ประกาศกำหนด รวมทั้ง ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ คณะกรรมการมอบหมาย”</p> <p>มาตรา 12 ให้ประธาน กรรมการการเลือกตั้งรักษาการ ตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	

ส่วนที่ 2

บทวิเคราะห์

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนไม่ได้จบลงแค่ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อีกหนึ่งกลไกที่กฎหมายรับรองและกำหนดให้เป็นหน้าที่ของประชาชน คือ “การออกเสียงประชามติ” ซึ่งเป็นกระบวนการให้ประชาชนได้ตัดสินใจกำหนดทิศทางด้วยตนเองเฉพาะในประเด็นที่สำคัญ อันจะส่งผลกระทบต่อประโยชน์ของประเทศชาติและตัวประชาชนผู้ทรงอำนาจสูงสุดในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประชามติ (Referendum) คือ มติของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศที่แสดงออกในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือที่ใดที่หนึ่ง อีกนัยหนึ่ง คือ มติของประชาชนที่รัฐให้สิทธิออกเสียงลงคะแนนรับรองร่างกฎหมายสำคัญที่ได้ผ่านสภานิติบัญญัติแล้ว หรือให้ตัดสินใจในปัญหาสำคัญในการบริหารประเทศ

การออกเสียงประชามติเป็นกลไกที่ตั้งอยู่บนหลักประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) โดยปกติแม้ประชาชนสามารถแสดงความเห็นหรือปรารถนาว่าอยากเห็นการเมืองเป็นแบบใด แต่ในความเป็นจริงภายใต้ระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative democracy) ผู้มีอำนาจตัดสินใจท้ายสุดกลับเป็นบรรดานักการเมืองในฐานะผู้แทนราษฎร (สส.) หรือพรรคการเมืองที่สังกัดก็ได้อาจใช้วิธีการต่าง ๆ ในการเอื้อประโยชน์ต่อตนเองหรือแก่พรรค ซึ่งทำให้การใช้อำนาจเหล่านั้นไม่ตรงกับเจตนาของประชาชนส่วนใหญ่หรือแม้ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีเจตนาบริสุทธิ์ก็ตาม แต่ประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของประเทศมีผลได้ผลเสียด้วยการตัดสินใจของพวกเขา ดังนั้น การออกเสียงประชามติ เป็นเสมือนการคืนอำนาจอธิปไตยชั่วคราวให้ประชาชนทั่วไปทุกคนได้ใช้สิทธิออกเสียงชี้ขาดว่าจะให้ความ “เห็นชอบ” หรือ “ไม่เห็นชอบ” ในเรื่องที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ เช่น การขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ โดยที่ไม่จำเป็นต้องผ่านตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง

หลักการสำคัญของการออกเสียงประชามติ ประกอบไปด้วย

1. เรื่องที่จะจัดทำประชามติต้องมีความสำคัญและมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติและประชาชน โดยไม่เกี่ยวกับตัวบุคคล
2. ข้อความที่จะขอความเห็นต้องชัดเจนเพียงพอที่จะทำให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถตัดสินใจว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องนั้น ๆ ได้
3. ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติได้แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน
4. ต้องจัดให้มีการลงคะแนนออกเสียงประชามติโดยอิสระ
5. ต้องนำผลการออกเสียงประชามติไปดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนผู้มาออกเสียงประชามติ

แนวคิดเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติในสมัยใหม่นั้นมีต้นกำเนิดมาจากประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งจัดในรูปแบบของสภาประชาชน (พลเมือง) กลางแจ้ง เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นหรือมลรัฐได้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นและใช้การตัดสินใจโดยถือมติของเสียงข้างมากของผู้เข้าร่วมประชุม หลังจากนั้นเป็นต้นมาจึงได้มีการพัฒนาการจนกลายเป็นสิทธิในการออกเสียงประชามติ สำหรับประเทศไทยการทำประชามติได้กำหนดรองรับไว้ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ 2560 มาตรา 166 ว่า “ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร คณะรัฐมนตรีจะขอให้มีการออกเสียงประชามติในเรื่องใดอันมิใช่เรื่องที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคลก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

เมื่อพิจารณาในบริบทของเนื้อหาในพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นฉบับปัจจุบัน สามารถพิจารณาในส่วนที่มีความสำคัญใน 2 ส่วน ได้แก่

1. วันออกเสียงประชามติ

โดยที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 ไม่ได้กำหนดให้วันออกเสียงสามารถกำหนดเป็นวันเดียวกับวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรณีการเลือกตั้งทั่วไปหรือวันเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเนื่องจากครบวาระได้ ทำให้ต้องกำหนดวันออกเสียงแยกต่างหากจากวันเลือกตั้งทั้งที่อาจอยู่ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน เป็นการเพิ่มภาระงานและงบประมาณแผ่นดินในการจัดการออกเสียง อีกทั้งเป็นภาระกับประชาชนที่ต้องมาใช้สิทธิออกเสียงหลายครั้ง ดังนั้น จึงอาจกำหนดให้วันออกเสียงเป็นวันเดียวกับวันเลือกตั้งได้ แต่อีกด้านหนึ่งก็อาจมองได้ว่าจะเป็นการล่าช้าเกินไปที่จะรอให้วันออกเสียงประชามติตรงกับวันเลือกตั้งทั่วไปหรือวันเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เพราะอาจถูกมองว่าเป็นการ “เตะถ่วง” หากรอไปจัดประชามติในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้งนั้น ๆ จะล่าช้าเกินไป

2. หลักในการคิดคะแนนเสียง

โดยหลักทั่วไปการคิดคะแนนเสียงประชามติจะตัดสินโดยใช้เสียงข้างมาก ซึ่งอาจแบ่งได้ 2 ประเภท ได้แก่ เสียงข้างมากแบบธรรมดา (Simple Majority) ใช้เสียงข้างมากเกินกึ่งหนึ่งของประชาชนที่ออกมาใช้สิทธิออกเสียงประชามติในการตัดสินผลการออกเสียงประชามติ และเสียงข้างมากสองระดับหรือเสียงข้างมากสองชั้น (Double Majority) เช่น กรณีการออกเสียงประชามติเพื่อให้มีข้อยุติตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2551 ซึ่งกำหนดให้ต้องมีผู้มาออกเสียงเป็นจำนวนเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียงและมีจำนวนเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มาออกเสียงในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น หรือกรณีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดให้ร่างบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมนั้นต้องผ่านการรับรองโดยเสียงส่วนใหญ่ของประชาชนทั้งประเทศ (Majority of the votes) และเสียงส่วนใหญ่ของประชาชนในมลรัฐทั้งหมดที่มีอยู่¹

กล่าวโดยสรุป การนับผลการลงประชามติโดยยึดตามเสียงข้างมากนั้นแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบเสียงข้างมากธรรมดา (เกินกึ่งหนึ่ง) ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือผู้ออกมาใช้สิทธิออกเสียง หรือผู้ลงทะเบียนขอใช้สิทธิออกเสียงประชามติ และรูปแบบเสียงข้างมากสองระดับ (double majority) เป็นการกำหนดเงื่อนไข

¹ เจษฎา ทองขาว. (2558). การนำกระบวนการออกเสียงประชามติมาใช้ในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ. สืบค้น 14 พฤษภาคม 2567 จาก <https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/554454>

ของเสียงข้างมากไว้มากกว่าหนึ่งเงื่อนไข ตัวอย่างเช่น การลงประชามติในประเทศสหรัฐอเมริกา สวิตเซอร์แลนด์ จะถือว่าประชาชนเห็นชอบต่อเมื่อโดยภาพรวมของประชาชนผู้มาออกเสียงครึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิ โดยเมื่อแยกตามมลรัฐจะต้องมีมลรัฐจำนวนเกินกว่าครึ่งหนึ่งที่ประชาชนโดยเสียงข้างมากเห็นชอบ

การพิจารณาว่าจะใช้เสียงข้างมากแบบใดขึ้นอยู่กับความสำคัญของประเด็น (คำถาม) ที่นำไปให้ประชาชนลงประชามติ ซึ่งตามหลักการที่ประเทศส่วนใหญ่ยึดถือกันนั้น หากเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เช่น การให้ความเห็นชอบต่อร่างรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่บังคับใช้กับคนทั้งประเทศ ก็จะมีการกำหนดเงื่อนไขของเสียงข้างมากไว้ค่อนข้างสูง แต่หากเป็นเรื่องที่มีความสำคัญน้อยกว่า เช่น การให้ความเห็นชอบต่อแผนงานหรือโครงการของรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลท้องถิ่น การใช้เสียงข้างมากธรรมดาในการลงประชามติก็อาจจะเพียงพอ

นอกจากนี้ ยังควรพิจารณาถึงผลของการออกเสียงประชามติที่มีสภาพบังคับ คือ ผลของการออกเสียงประชามติผูกพันองค์กรของรัฐให้ต้องดำเนินการตามเสียงข้างมากของประชาชน โดยไม่มีอำนาจใช้ดุลพินิจที่จะปฏิบัติเป็นอย่างอื่นได้ หากเป็นกรณีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เมื่อมีการออกเสียงประชามติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบแล้ว องค์กรของรัฐย่อมต้องผูกพันตามมติเสียงข้างมากของประชาชน ซึ่งสามารถพิจารณาได้คือ ผลของการออกเสียงประชามติที่มีสภาพบังคับเด็ดขาด สภาพบังคับเด็ดขาดนี้เป็นไปทั้งกรณีที่ผลของการออกเสียงประชามติมีผลผูกพันเชิงบวก และผลผูกพันเชิงลบ กล่าวคือ ผลผูกพันเชิงบวก คือ เมื่อเสียงข้างมากเห็นชอบด้วยกับเรื่องที่น่ามาออกเสียงประชามติ เช่น การเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ องค์กรของรัฐต้องนำร่างรัฐธรรมนูญไปประกาศใช้บังคับหรือนำร่างนโยบายนั้นไปปฏิบัติต่อไป ส่วนผลผูกพันเชิงลบคือ เมื่อเสียงข้างมากไม่เห็นชอบด้วยกับเรื่องที่น่ามาทำประชามติ เช่น ไม่เห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่หรือไม่เห็นชอบด้วยกับนโยบายที่น่าเสนอ ร่างรัฐธรรมนูญหรือนโยบายนั้นย่อมต้องตกไป เช่น

1) ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ หากเป็นกรณีการออกเสียงประชามติต่อประเด็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ร่างกฎหมายหรือสนธิสัญญา ไม่ว่าจะเป็นการออกเสียงประชามติในระดับชาติ มลรัฐ หรือท้องถิ่น ต่างก็มีสภาพบังคับเด็ดขาด การมีผลบังคับใช้จะมีก็ต่อเมื่อได้รับคะแนนเสียงข้างมากจากประชาชน และได้คะแนนเสียงเกินครึ่งหนึ่งของมลรัฐทั้งหมดในกรณีการออกเสียงประชามติต่อร่างรัฐธรรมนูญที่ประชาชนเสนอการออกเสียงประชามติในประเด็นคำถามที่ว่า จะยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้อยู่หรือไม่ ร่างรัฐธรรมนูญที่ประชาชนเสนอจะมีผลใช้บังคับได้หรือจะยกเลิกรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ จะต้องได้รับคะแนนเสียงข้างมากจากประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั้งหมดก่อน

2) สหรัฐอเมริกา มีการออกเสียงลงประชามติในระดับมลรัฐ (ยกเว้นมลรัฐ Delaware) ได้กำหนดให้ฝ่ายนิติบัญญัตินำร่างรัฐธรรมนูญที่ผ่านการเห็นชอบของรัฐสภาแล้วนำไปให้ประชาชนลงประชามติในการแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญก่อนจึงจะมีผลใช้บังคับ

3) ประเทศฝรั่งเศส ในประเด็นการลงประชามติในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญจะมีผลบังคับใช้ก็ต่อเมื่อผ่านการทำประชามติจากประชาชนมาก่อน ซึ่งการลงประชามติจะทำภายหลังจากที่ร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าวผ่านการพิจารณาของรัฐสภาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว อนึ่ง ร่างรัฐธรรมนูญที่ผ่านถูกเสนอโดยประธานาธิบดีอาจจะนำมาให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาให้ความเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงมากกว่า 3 ใน 5 ของสมาชิกมาลงคะแนนเสียงแทนการลงประชามติก็เป็นได้

นอกจากนี้ ยังมีความเห็นว่าไม่ควรแยกประเภทการออกเสียงว่าเป็นการออกเสียงเพื่อมีข้อยุติ หรือเป็นเพียงการออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี เนื่องจากกระบวนการจัดการออกเสียงเป็น กระบวนการเดียวกัน และใช้งบประมาณจำนวนมาก เป็นการไม่คุ้มค่ากับงบประมาณหากจะจัดการออกเสียง เพียงเพื่อให้การปรึกษา และหากกำหนดให้ผลการออกเสียงต้องมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนเกิน กึ่งหนึ่ง ของผู้มีสิทธิออกเสียง และต้องมีจำนวนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น (เสียงข้างมากเด็ดขาด) เห็นว่าเป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติ เนื่องจากการออกเสียงประชามติต่างกับการเลือกตั้ง ที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นตัวแปรในการหาเสียงและมีการรณรงค์ให้คนมาใช้สิทธิเลือกตั้ง (ซึ่งหลายครั้ง ยังพบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ถึงกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง)

ทั้งนี้ การออกเสียงประชามติที่เป็นเพียงการสอบถามความเห็นของประชาชนในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ซึ่งประเด็นนั้น อาจไม่ได้อยู่ในความสนใจของประชาชนโดยทั่วไป จึงไม่มาใช้สิทธิออกเสียงหรือไม่ประสงค์ใช้สิทธิ ดังนั้น จึงไม่ควรนำจำนวนประชาชนในส่วนนี้มาเป็นผลต่อการออกเสียงและควรแก้ไขให้การออกเสียงถือเพียง เสียงข้างมากของผู้มาออกเสียง ซึ่งสอดคล้องกับการออกเสียงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญ 2560 เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2559 ที่ใช้เพียงเสียงข้างมากธรรมดา และสุดท้าย คือ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ ที่ต้องจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกัน ทั้งผู้ที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำ ประชามติ

ดังนั้น ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 มาตรา 13 กำหนดหลักเกณฑ์ การออกเสียงประชามติที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติ ต้องมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวน เกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิออกเสียงและมีจำนวนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในเรื่องที่จัดทำ ประชามตินั้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ต้องได้เสียงข้างมากสองชั้น (Double Majority) คือ ชั้นที่หนึ่ง “ต้องมี ผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิออกเสียง” และชั้นที่สอง “ต้องมีจำนวนเสียง เห็นชอบหรือไม่เห็นชอบเกินกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิออกเสียง” ที่มีการมองกันว่าจะทำให้ประชามติ มีความชอบธรรมและกฎหมายก็ผ่านมาโดยได้เสียงที่ท่วมท้น แต่ในอีกด้านหนึ่ง ก็อาจจะซับซ้อน เข้าใจยาก จึงมีแนวคิดที่จะกลับไปใช้การนับคะแนนเสียงเช่นในอดีต คือ กำหนดจำนวนเสียงข้างมากที่จะถือเป็นข้อยุติ ในการจัดทำประชามติ โดยกำหนดให้ “ใช้เสียงข้างมากของผู้มาออกเสียงประชามติ” กล่าวคือ นับเฉพาะ ประชาชนที่ออกมาใช้สิทธิถ้ามีเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบฝั่งใดมากกว่าผลประชามติที่จะยุติไปตามนั้น กล่าวอีกนัยหนึ่งการใช้หลักการเสียงข้างมาก (Majority Rule) เข้าใจได้ง่ายกว่า เช่น ถ้ามีผู้มาใช้สิทธิออกเสียง 30 ล้านคน เห็นชอบ 12 ล้านคน ไม่เห็นชอบ 10 ล้านคน บัตรเสียและงดออกเสียง 8 ล้านคน ก็จะนับ เฉพาะคะแนนเห็นชอบที่ได้มากกว่าไม่เห็นชอบเท่านั้น ไม่รวมบัตรเสียและงดออกเสียง จึงถือว่าได้เสียงข้างมากแล้ว โดยไม่จำเป็นต้องได้คะแนนถึง 15 ล้านคน

ส่วนที่ 3

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

ประชามติ (Referendum)

ประชามติเป็นรูปแบบของกระบวนการการปกครองที่ประชาชนมีสิทธิออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในนโยบายหรือกฎหมายที่สำคัญของประเทศโดยตรง อันเป็นการแสดงออกถึงการปกครองตามหลักประชาธิปไตยโดยตรง (Direct democracy) ที่มีรูปแบบของการมีส่วนร่วมตัดสินใจทางการเมืองซึ่งโดยส่วนใหญ่การปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย มักจะใช้อำนาจของตนผ่านการเลือกผู้แทนเพื่อเข้าไปใช้อำนาจแทนตน เรียกว่า “ระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน” (Representative democracy)

ความหมายของประชามติ หลักสำคัญของประชามติ ประเภทของประชามติ รวมถึงการออกเสียงประชามติในประเทศไทย สามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้¹

ความหมายของประชามติ

ประชามติ หรือ Referendum คือ มติของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศที่แสดงออกในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือที่ใดที่หนึ่ง อีกนัยหนึ่งคือ มติของประชาชนที่รัฐให้สิทธิออกเสียงลงคะแนนรับรองร่างกฎหมายสำคัญที่ได้ผ่านสภานิติบัญญัติแล้ว และการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่ได้ผ่านสภานิติบัญญัติแล้ว หรือให้ตัดสินใจในปัญหาสำคัญในการบริหารประเทศ

สำหรับประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยถือว่าอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศมาจากประชาชน เพื่อให้สมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันเป็นปกติสุข มติของคนในสังคมจึงถือเป็นเรื่องสำคัญ เดิมประชาชนในรัฐมีจำนวนไม่มาก จึงสามารถใช้อำนาจออกเสียงต่อกิจการบ้านเมืองได้โดยตรง แต่เมื่อรัฐเจริญขึ้นและมีประชากรมากขึ้น หากต่างคนต่างใช้อำนาจก็ย่อมทำให้เกิดความวุ่นวาย ต่อมาจึงจัดให้มีระบบผู้แทนราษฎรขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้แทนราษฎรทำหน้าที่รับความคิดเห็นมาจากประชาชน ออกเสียงแทนประชาชนในเรื่องต่าง ๆ เป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ (จัดทำกฎหมาย) และอำนาจบริหาร (คณะรัฐมนตรี) แทนประชาชน

การออกเสียงประชามติเป็นกลไกที่นำมาเสริมทฤษฎีตัวแทนของประชาชน โดยให้สิทธิแก่ประชาชนในการตัดสินใจต่อกิจการหรืองานใด ๆ สนับสนุนหลักการสำคัญของระบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง นอกจากการให้สิทธิของประชาชนในการออกเสียงประชามติในเรื่องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแล้ว บางประเทศยังเปิดโอกาส

¹ ปรียวรรณ สุวรรณสุนย์. (ม.ป.ป.). **ประชามติ**. สืบค้น 21 พฤษภาคม 2567 จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%95%E0%B8%B4>

ให้มีการออกเสียงประชามติในเรื่องอื่น ๆ เช่น ร่างกฎหมายหรือนโยบายที่สำคัญหรือกิจการอื่นที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ได้ให้ความหมายของการออกเสียงประชามติ คือ กระบวนการในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนด้วยการลงคะแนนออกเสียงเพื่อตัดสินใจว่า จะให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติ หรือกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ก่อนที่จะนำมาตีหรือการตัดสินใจนั้นออกเป็นกฎหมาย หรือนำไปปฏิบัติเพื่อบังคับใช้เป็นการทั่วไป ซึ่งการออกเสียงประชามติเป็นรูปแบบหนึ่งของประชาธิปไตยแบบโดยตรงที่ให้ประชาชนสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในเรื่องที่มีความสำคัญ และกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของตนเองได้ ถือเป็นมาตรการถ่วงดุลอำนาจองค์กรหรือสถาบันที่เป็นตัวแทนของประชาชนมิให้ดำเนินการใด ๆ โดยมีได้ฟังเสียงที่แท้จริงของประชาชน

หลักสำคัญของการออกเสียงประชามติ มีลักษณะดังนี้

1. เรื่องที่จะจัดทำประชามติต้องมีความสำคัญและมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติและประชาชน โดยไม่เกี่ยวกับตัวบุคคล
2. ข้อความที่จะขอความเห็นต้องชัดเจนเพียงพอที่จะทำให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถตัดสินใจว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องนั้น ๆ ได้
3. ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติได้แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน
4. ต้องจัดให้มีการลงคะแนนออกเสียงประชามติโดยอิสระ
5. ต้องนำผลการออกเสียงประชามติไปดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนผู้มาออกเสียงประชามติ

ประเภทของการออกเสียงประชามติ

การออกเสียงประชามติโดยทั่วไปสามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท ได้แก่

1. การออกเสียงประชามติแบบบังคับ หมายถึง การออกเสียงประชามติที่กำหนดไว้ว่า ก่อนการดำเนินการในเรื่องใด ๆ ต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อขอความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบจากประชาชนก่อน โดยหากเสียงข้างมากให้ความเห็นชอบจึงจะสามารถดำเนินการในเรื่องนั้นได้
2. การออกเสียงประชามติแบบทางเลือก หมายถึง การออกเสียงประชามติที่กำหนดไว้ในกรณีที่เหมาะสม รัฐหรือองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ อาจจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องนั้น ๆ ก่อนที่จะดำเนินการหรืออาจเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าชื่อ เพื่อขอให้จัดทำประชามติในเรื่องที่เห็นว่ามีมีความสำคัญและกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน

นอกจากการแบ่งประเภทของการออกเสียงประชามติเป็นแบบ “บังคับ” และแบบ “ทางเลือก” แล้ว ยังสามารถแบ่งตามระดับหรือพื้นที่ในการออกเสียงประชามติได้หลายลักษณะ เช่น การออกเสียงประชามติ

ระดับชาติ ระดับมลรัฐ หรือระดับท้องถิ่น ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับเรื่องที่จะจัดทำประชามติว่ามีขอบเขตกว้างขวางเพียงใด รวมทั้งได้มีบทบัญญัติเขียนรับรองสำหรับการจัดทำประชามติในระดับนั้น ๆ หรือไม่

การออกเสียงประชามติของประเทศไทย

การออกเสียงประชามติของประเทศไทย ได้มีบัญญัติไว้เป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 ในมาตรา 174 ที่กำหนดว่า การเสนอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หากพระมหากษัตริย์ทรงเห็นว่าอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียสำคัญของประเทศชาติหรือประชาชนอาจจัดให้มีการออกเสียงประชามติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญนั้นก็ได้ และไม่เฉพาะรัฐธรรมนูญฉบับ พุทธศักราช 2492 เท่านั้น ที่ได้บัญญัติเรื่องการออกเสียงประชามติไว้ แต่ยังมีรัฐธรรมนูญฉบับต่อมาอีกหลายฉบับ (ไม่นับรวมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2549) ได้แก่ ฉบับ พ.ศ. 2511 มาตรา 170 ที่กำหนดให้ประชาชนทั่วประเทศออกเสียงประชามติได้ หากพระมหากษัตริย์ทรงพระราชดำริเห็นว่า ร่างรัฐธรรมนูญที่นำขึ้นทูลเกล้าถวายกระทบถึงประโยชน์ได้เสียสำคัญของประเทศหรือประชาชน โดยให้ยึดถือเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ สำหรับฉบับ พ.ศ. 2517 มาตรา 229 ก็ได้มีการกำหนดการออกเสียงประชามติคล้ายกับฉบับ พุทธศักราช 2492 และฉบับ พ.ศ. 2511 คือ ถ้าพระมหากษัตริย์ทรงพระราชดำริเห็นว่า ร่างรัฐธรรมนูญนั้นกระทบถึงประโยชน์ได้เสียสำคัญของประเทศหรือประชาชน เห็นสมควรให้ประชาชนได้วินิจฉัยด้วยการออกเสียงประชามติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยร่างรัฐธรรมนูญนั้น และให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ ส่วนฉบับ พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2539 นั้น มิได้บัญญัติให้พระมหากษัตริย์เป็นผู้ดำริให้ประชาชนทำการออกเสียงประชามติ กรณีที่ว่าร่างรัฐธรรมนูญนั้นมีผลกระทบต่อประโยชน์ของประเทศ แต่ได้กำหนดในมาตรา 211 ปันรส ว่า กรณีที่มีคะแนนเสียงให้ความเห็นชอบไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ให้ดำเนินการจัดให้มีประชามติเพื่อให้ประชาชนออกเสียงลงคะแนนว่าจะเห็นชอบหรือไม่ โดยยึดถือเสียงข้างมากเป็นหลัก และฉบับ พ.ศ. 2540 ซึ่งจะมีรายละเอียดที่แตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ กล่าวคือ นอกจากจะให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญแล้ว ยังกำหนดให้เรื่องที่จะจัดให้มีการออกเสียงประชามติเป็นเรื่องอื่น ๆ ที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ามีความสำคัญ และอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติและประชาชนอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับจะมีบทบัญญัติรับรองเรื่องการออกเสียงประชามติไว้ แต่ในทางปฏิบัติยังไม่เคยจัดให้มีการออกเสียงประชามติในระดับชาติ จึงอาจกล่าวได้ว่าการออกเสียงประชามติตามมาตรา 29 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2549 เป็นการออกเสียงประชามติระดับชาติครั้งแรกของประเทศไทย โดยมีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยความเรียบร้อยในการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ออกมารองรับในการจัดทำออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ โดยมีวัตถุประสงค์ในการให้ประชาชนออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ได้บัญญัติให้นำการออกเสียงประชามติมาใช้ ดังปรากฏไว้ในมาตรา 165 โดยกำหนดให้การจัดให้มีการออกเสียงประชามติให้กระทำได้ในสองกรณี คือ กรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติ

หรือประชาชน นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานวุฒิสภา เพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติได้ และในกรณีที่มีกฎหมาย บัญญัติให้มีการออกเสียงประชามติ โดยรัฐต้องดำเนินการให้ข้อมูลอย่างเพียงพอและให้บุคคลที่เห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบแสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างเท่าเทียมกัน

สำหรับการออกเสียงประชามติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้จัดให้มีขึ้นเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ซึ่งผลการออกเสียงประชามติทั่วประเทศ มีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง 45,092,955 คน จำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียง 25,474,747 คน จำนวนบัตรเสีย 504,120 บัตร จำนวนบัตรคืน 87 บัตร ผลการออกเสียงประชามติเห็นชอบจำนวน 14,727,306 เสียง และไม่เห็นชอบ จำนวน 10,747,441 เสียง²

สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในมาตรา 256 (8) ได้กำหนด ให้การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญจะต้องมีการทำประชามติ โดยระบุไว้ว่า ในกรณีร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 พระมหากษัตริย์ หรือหมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่อง ที่เกี่ยวกับหน้าที่หรืออำนาจของศาล หรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติ ตามหน้าที่หรืออำนาจได้ ก่อนดำเนินการตาม (7) ให้จัดให้มีการออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการ ออกเสียงประชามติ ถ้าผลการออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม จึงให้ดำเนินการนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายและให้นำความในมาตรา 81 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การออกเสียงประชามติครั้งที่ 2 ได้จัดให้มีขึ้นเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2559 ซึ่งผลการออกเสียง ประชามติทั่วประเทศ มีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง 50,071,589 คน จำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียง 29,740,677 คน จำนวนบัตรเสีย 936,209 บัตร ผลการออกเสียงประชามติใน **ประเด็นที่ 1** ร่างรัฐธรรมนูญ เห็นชอบ จำนวน 16,820,402 เสียง ไม่เห็นชอบจำนวน 10,598,037 เสียง ใน **ประเด็นที่ 2** คำถามเพิ่มเติม เห็นชอบ จำนวน 15,132,050 เสียง ไม่เห็นชอบจำนวน 10,926,648 เสียง³

เมื่อกล่าวถึงรูปแบบการออกเสียงแสดงประชามติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย ทั้ง 2 ครั้งที่ผ่านมา ปัญหาที่เกิดขึ้นหรือพฤติกรรมการออกเสียงประชามติที่พบ อาจกล่าวได้ว่า ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติส่วนใหญ่ยังไม่มีความเข้าใจในร่างรัฐธรรมนูญเท่าที่ควร ด้วยเนื้อหาสาระของรัฐธรรมนูญฉบับลงประชามติ ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าเป็นเรื่องยาก ที่จะรับรู้หรือทำความเข้าใจ เพราะร่างรัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติที่ค่อนข้างยาวมีรายละเอียดเยอะและเป็นเรื่อง เฉพาะด้านที่สลับซับซ้อน ประชาชนส่วนใหญ่อาจไม่มีเวลาเพียงพอที่จะทำความเข้าใจทั้งหมดได้ ดังนั้น

² “ประกาศสภาร่างรัฐธรรมนูญ เรื่อง ผลการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย” (21 สิงหาคม 2550). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 124 ตอนที่ 45 ก, น. 8.

³ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2559). ข้อมูลสถิติการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2559. สืบค้น 21 พฤษภาคม 2567 จาก https://www.ect.go.th/ect_th/download/article/article_20170519073438.pdf

ในการออกเสียงแสดงประชามติทั้ง 2 ครั้งที่ผ่านมาคนส่วนหนึ่งจึงอาจมองข้ามเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญไป การรณรงค์ให้ประชาชนให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบในร่างรัฐธรรมนูญจึงไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับมากมายนักกับเนื้อหาของสาระของรัฐธรรมนูญ แต่อาจจะไปหยิบยกเอาประเด็นทางการเมืองขึ้นมาเป็นประเด็นหลักในการรณรงค์เพื่อให้รับหรือไม่รับร่างรัฐธรรมนูญ ด้วยเหตุนี้เองที่ทำให้ประชาชนจำนวนหนึ่งอาจเลือกที่จะให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญเพราะเหตุผลทางการเมืองมากกว่าเนื้อหาของสาระของรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ภาครัฐหรือผู้ดำเนินการจัดการออกเสียงประชามติ ควรจะเปิดโอกาสให้ฝ่ายที่เห็นชอบหรือฝ่ายที่ไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและเท่าเทียมกัน เพราะการที่ผู้มีสิทธิออกเสียงจะตัดสินใจในเรื่องใด ๆ ได้นั้นขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ได้รับ หากผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนในทุก ๆ ด้าน ก็จะทำให้สามารถตัดสินใจได้ถูกต้อง แต่หากข้อมูลที่ได้รับไม่ถูกต้องหรือได้รับข้อมูลเพียงด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว หรือได้รับข้อมูลที่แฝงไว้ด้วยอคติ มีวาระซ่อนเร้น บิดเบือนการตัดสินใจของผู้มีสิทธิออกเสียงก็อาจคลาดเคลื่อนหรือไม่ตรงตามเป้าหมายที่แท้จริงของการออกเสียงประชามติ

ปัญหา “เสียงเกินกึ่งหนึ่งสองชั้น” ใน พ.ร.บ. ประชาชาติ¹

การแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 กำลังเป็นอีกประเด็นที่สำคัญในการทำประชามติเพื่อให้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญใหม่ โดยเฉพาะการแก้ไขประเด็น “เสียงเกินกึ่งหนึ่งสองชั้น” (Double majority) ที่อาจเป็นเงื่อนไขในการทำประชามติไม่ว่าจะเรื่องใด ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตลี้มเหลว

“Double majority” ในกฎหมายประชามติ คืออะไร?

ประเด็นเสียงเกินกึ่งหนึ่งสองชั้น หรือ Double majority ปรากฏอยู่ใน พ.ร.บ. ประชาชาติฯ ฉบับปัจจุบันว่า ม. 13 การออกเสียงที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติ ต้องมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิออกเสียงและมีจำนวนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น ความหมายของมาตรา 13 ของ พ.ร.บ. ประชาชาติฯ คือ การทำประชามติจะเป็นที่ยุติได้ จะต้องมีส่วนเกินกึ่งหนึ่งที่ต่อเนื่องกันเป็นขั้นตอน หากไม่ครบเงื่อนไขทั้งสองชั้นก็จะถือว่าการทำประชามตินั้นไม่สามารถหาข้อยุติได้ หรือพูดง่าย ๆ ก็คือไม่ผ่านนั่นเอง

ขั้นที่ 1 ต้องมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงจำนวนเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิออกเสียง เช่น ถ้า “ผู้มีสิทธิออกเสียง” มีจำนวน 40 ล้านคน ต้องมี “ผู้ออกมาใช้สิทธิ” มากกว่า 20 ล้านคน ถ้าผู้ออกมาใช้สิทธิมีน้อยกว่านั้นจะทำให้ประชามตินั้นตกไป ซึ่งหมายความว่า การไม่ออกไปใช้สิทธิออกเสียงประชามติจะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจจะมีผลต่อการลงประชามติ อย่างไรก็ตาม ถ้ามีผู้ออกมาใช้สิทธิออกเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิก็จะทำให้คำถามที่ถูกทำประชามติยังไม่ตกไป

ขั้นที่ 2 เมื่อผ่านขั้นที่ 1 คือ มีผู้ออกมาใช้สิทธิมากกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิออกเสียง ขั้นตอนที่ 2 คือ ต้องมีจำนวนเสียงที่เห็นชอบเกินกึ่งหนึ่งของผู้ออกมาใช้สิทธิออกเสียงประชามติ เช่น ถ้ามีผู้ออกมาใช้สิทธิจำนวน 30 ล้านคน ต้องมีผู้ออกมาใช้สิทธิเห็นชอบกับประเด็นนั้นเกิน 15 ล้านคน ผลการออกเสียงจึงจะเป็นข้อยุติ

¹ ปัญหา “เสียงเกินกึ่งหนึ่งสองชั้น” ใน พ.ร.บ. ประชาชาติ. (2566). สืบค้น 21 พฤษภาคม 2567 จาก <https://www.ilaw.or.th/articles/6308>

ภาพที่ 1 ประชาคมติเสียงเกินกึ่งหนึ่ง 2 ชั้น
ที่มา: ปัญหา “เสียงเกินกึ่งหนึ่งสองชั้น” ใน พ.ร.บ. ประชาคมติ. (2566). สืบค้น 21 พฤษภาคม 2567 จาก <https://www.ilaw.or.th/articles/6308>

กฎหมายประชาคมติที่ผ่านมา

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงประชาคมติ

รัฐธรรมนูญ	กฎหมายระดับรอง
รัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2492	
รัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2511	
รัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2517	
รัฐธรรมนูญปี 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2539	
รัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540	พ.ร.บ.ประชาคมติ พ.ศ. 2541
รัฐธรรมนูญ (ชั่วคราว) ปี พ.ศ. 2549	ประกาศสภาสร้างรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการว่าด้วยการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ และการออกเสียงประชาคมติ พ.ศ. 2550
รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550	พ.ร.บ.ประชาคมติ พ.ศ. 2552
รัฐธรรมนูญ (ชั่วคราว) ปี พ.ศ. 2557	พ.ร.บ.ประชาคมติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559
รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560	พ.ร.บ.ประชาคมติ พ.ศ. 2564

ภาพที่ 2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงประชาคมติ
ที่มา: ปัญหา “เสียงเกินกึ่งหนึ่งสองชั้น” ใน พ.ร.บ. ประชาคมติ. (2566). สืบค้น 21 พฤษภาคม 2567 จาก <https://www.ilaw.or.th/articles/6308>

ที่ผ่านมามาประเทศไทยมีการจัดการออกเสียงประชามติแค่เพียงสองครั้ง คือ ครั้งแรกในปี 2550 มีการจัดประชามติร่างรัฐธรรมนูญ และครั้งที่สองในปี 2559 มีการจัดประชามติร่างรัฐธรรมนูญเช่นกัน แต่หากย้อนกลับไปดูกฎหมายที่ผ่านมาซึ่งเกี่ยวข้องกับประชามติจะพบว่า ประเทศไทยมีกฎหมายเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติตั้งแต่ปี 2492 ซึ่งปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งนับจนถึงปี 2566 ประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงประชามติถึง 13 ฉบับ โดยเป็นรัฐธรรมนูญ 9 ฉบับ และกฎหมายลำดับรอง 5 ฉบับ จากกฎหมายเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติที่ผ่านมามีอยู่เพียงสี่ฉบับที่กำหนดเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้เสียงเพื่อหาข้อยุติในการออกเสียงประชามติ คือ รัฐธรรมนูญ (ชั่วคราว) 2549 พ.ร.บ. ประชามติฯ 2552 รัฐธรรมนูญ (ชั่วคราว) 2557 และ พ.ร.บ. ประชามติฯ 2564 โดยแต่ละฉบับมีความเหมือนและความแตกต่างกัน ดังนี้

1. ใช้เสียงข้างมากธรรมดาเห็นชอบรัฐธรรมนูญใหม่ ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงรัฐบาลคณะรัฐประหารที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญชั่วคราวและกำหนดให้มีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่โดยให้มีการจัดออกเสียงประชามติโดยกำหนดให้ใช้เสียงข้างมากธรรมดา

2. ใช้เสียงข้างมากสองชั้นเห็นชอบเพื่อหาข้อยุติประเด็นต่าง ๆ ซึ่งการร่างกฎหมายนี้เกิดขึ้นในช่วงรัฐสภาหลังการเลือกตั้งทั่วไป คือ พ.ร.บ. ประชามติฯ ปี 2552 และปี 2564 กล่าวคือ ถ้ารัฐบาลจะทำประชามติประเด็นอะไรจะต้องใช้เสียงข้างมากสองชั้นเพื่อให้ประเด็นนั้นยุติ ซึ่งเกณฑ์นี้ใน พ.ร.บ. ประชามติฯ ปี 2564 กำลังเป็นที่กังวลของหลายฝ่ายว่าอาจทำให้การจัดทำประชามติในอนาคตเต็มไปด้วยความยากลำบาก

3. ใช้เสียงข้างมากธรรมดาในการให้คำปรึกษาคณะรัฐมนตรี ใน พ.ร.บ. ประชามติฯ ปี 2552 มีความแตกต่างจาก พ.ร.บ. ประชามติฯ ปี 2564 คือ คณะรัฐมนตรีจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อขอปรึกษาหารือจากประชาชนได้โดยไม่จำเป็นต้องเป็นข้อยุติ ซึ่งการทำประชามติเพื่อให้คำปรึกษาคณะรัฐมนตรีนั้น พ.ร.บ. ประชามติฯ ปี 2552 ให้ใช้เสียงข้างมากธรรมดาเท่านั้น

4. ใช้เสียงข้างมากธรรมดาเห็นชอบเพื่อหาข้อยุติประเด็นต่างๆ ในรัฐธรรมนูญ (ชั่วคราว) 2557 ได้กำหนดให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) สภาแต่งตั้งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) สามารถเสนอคำถามประชามติเพิ่มเติมได้ โดยคำถามนั้นให้ใช้เสียงข้างมากธรรมดา ซึ่งในครั้งนั้นสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้เสนอคำถามที่เปิดทางให้สมาชิกวุฒิสภาแต่งตั้งมีอำนาจในการเลือกนายกรัฐมนตรีร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สำรวจกฎหมายประเทศไทย
เสียงแคไหนจึงจะผ่าน ?

 iLaw

ประเภท ประชามติ	รัฐธรรมนูญ (ชั่วคราว) 2549	พ.ร.บ. ประชามติฯ 2552	รัฐธรรมนูญ (ชั่วคราว) 2557	พ.ร.บ. ประชามติฯ 2564
เห็นชอบ รัฐธรรมนูญ ใหม่	เสียงข้างมาก ธรรมดา	-	เสียงข้างมาก ธรรมดา	-
ประเด็นอื่นๆ ที่ต้องมีข้อยุติ	-	เสียงข้างมาก สองชั้น	เสียงข้างมาก ธรรมดา	เสียงข้างมาก สองชั้น
ให้คำปรึกษา กรม.	-	เสียงข้างมาก ธรรมดา	-	-

ภาพที่ 3 สำรวจกฎหมายประเทศไทย เสียงแคไหนจึงจะผ่าน?

ที่มา: ปัญหา “เสียงเกินกึ่งหนึ่งสองชั้น” ใน พ.ร.บ. ประชามติ. (2566). สืบค้น 21 พฤษภาคม 2567 จาก

<https://www.ilaw.or.th/articles/6308>

ประชามติ “ลัมเหลว” ในต่างประเทศ เพราะไม่สะท้อนความเห็นประชาชน¹

การทำประชามติถือเป็นกลไกหนึ่งของระบบประชาธิปไตยสากลเนื่องจากการย้อนกลับไปถามความเห็นของเจ้าของอำนาจอ้างประชาชน อย่างไรก็ตาม มีหลายกรณีในต่างประเทศที่ผลลัพธ์ของการทำประชามติไม่เป็นไปตามที่หวังเพราะเสียงส่วนใหญ่ปฏิเสธ จนส่งผลลัพธ์ทางการเมืองที่หลากหลายตามมา การแพ้ประชามตินับว่าเป็นเรื่องใหญ่ในหลายประเทศ เพราะเสียงส่วนใหญ่ของสังคมไม่เห็นด้วยกับประเด็นหรือคำถามที่อยู่ในบัตรประชามติ ซึ่งถูกกำหนดโดยผู้มีอำนาจ บทเรียนของประชามติที่ “ลัมเหลว” ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาในต่างประเทศมีหลายแห่ง ต้องพ่ายแพ้ของการทำประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญในประเทศชิลี การพ่ายแพ้ของประชามติแก้ไขรัฐธรรมนูญของประเทศออสเตรเลีย ไปจนถึงการทำประชามติเพื่อออกจากสหภาพยุโรปของสหราชอาณาจักร

แม้ว่าในทุกกรณีจะมีปัจจัย บริบท หรือประเด็นที่ต่างกัน แต่กรณีความพ่ายแพ้ในประชามติเหล่านี้ก็แสดงให้เห็นว่าท้ายที่สุด การตัดสินใจก็ยังอยู่ในมือของประชาชนในคูหาประชามติ ประเด็นหรือการตีกรอบประชามติจึงมีความสำคัญ เพราะเสียงส่วนใหญ่ก็สามารถปฏิเสธได้โดยง่ายถ้าไม่เห็นด้วย

ชิลี: ประชาชนคว่ำสองร่างรัฐธรรมนูญซ้ำสุด-ขวาสุด

ประเทศชิลีใช้รัฐธรรมนูญของพลเอก ออกุสโต ปิโนเชต์ (Augusto Pinochet) มาตั้งแต่ปี 1980 จนถึงปัจจุบันจึงเป็นเหตุให้หลังพลเอก ออกุสโต ปิโนเชต์ ถูกดำเนินคดีในปี 1998 ก็ได้มีความพยายามในการรื้อถอนมรดกรัฐประหารด้วยการพยายามหารัฐธรรมนูญฉบับใหม่มาใช้แทนเรื่อยมา การประท้วงครั้งใหญ่ในปี 2019 นำไปสู่การทำประชามติเพื่อจัดทำรัฐธรรมนูญใหม่ โดยได้รับความเห็นชอบจากเสียงส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 78 พร้อมทั้งคำถามพ่วงที่ให้สภาร่างรัฐธรรมนูญมาจากการเลือกตั้งยังได้รับความเห็นชอบไปพร้อมกัน

สภาร่างรัฐธรรมนูญ (Constitutional Convention) มีระยะเวลา 9 เดือนในการยกร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งยังสามารถต่ออายุการทำงานได้อีกไม่เกิน 3 เดือน มีสมาชิกทั้งหมด 155 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งในเดือนพฤษภาคมปี 2021 โดยมีการสวอนที่นั่งบางส่วน 17 คน ให้มาจากกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 10 กลุ่ม รวมถึงยังมีการออกแบบระบบเลือกตั้งให้สัดส่วนระหว่างเพศมีความสมดุล

สภาร่างรัฐธรรมนูญชิลีนำเสนอร่างรัฐธรรมนูญฉบับแรกในเดือนพฤษภาคม 2022 และนำเสนอร่างสุดท้ายในเดือนกรกฎาคม 2022 จนนำมาสู่การทำประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ในเดือนกันยายน 2022 ซึ่งมีผู้ออกมาใช้สิทธิ 13 ล้านคน จากผู้ลงทะเบียนมาใช้สิทธิ 15 ล้านคน โดยมีผู้เห็นด้วยกับการรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เพียง 4.8 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 38.1 จากจำนวนคะแนนเสียงทั้งหมด และมีผู้ไม่เห็นด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่มากถึง 7.8 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 61.87 จากจำนวนคะแนนเสียงทั้งหมด ส่งผลให้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวต้องตกไป และประเทศชิลียังต้องอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญของพลเอก ออกุสโต ปิโนเชต์ ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

¹ ประชามติ “ลัมเหลว” ในต่างประเทศ เพราะไม่สะท้อนความเห็นประชาชน. (2566). สืบค้น 21 พฤษภาคม 2567 จาก <https://www.ilaw.or.th/articles/6362>

ปัญหาสำคัญที่ทำให้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวไม่ผ่านการทำประชามติเป็นเพราะการถูกวิจารณ์ว่าร่างรัฐธรรมนูญมีความยาวมากเกินไป รวมทั้งยังมีเนื้อหาที่ “ซำย” เกินไป และหลายประเด็นไม่ชัดเจนจนทำให้ประชาชนจำนวนมากที่หวังให้มีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตัดสินใจโหวตไม่รับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้

หลังจากพ่ายแพ้ในประชามติ ประธานาธิบดีคาเบรียล โบริช สัญญาว่ากระบวนการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ต่อไป ในการเลือกตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญชุดใหม่ เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2023 พรรคการเมืองฝ่ายขวาได้รับที่นั่งมากถึง 22 คน และพรรคการเมืองฝ่ายซ้ายได้รับที่นั่งเพียง 17 ที่นั่ง จากจำนวนสมาชิกทั้งหมด 50 คน เมื่อรวมเสียงฝ่ายขวาทั้งหมดแล้ว ทำให้ฝ่ายขวาในสภาร่างรัฐธรรมนูญมีเสียงมากเกินหลักเกณฑ์สามในห้า และสามารถควบคุมการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ได้แทบทั้งหมด

ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่กลายเป็น “ขวาสุด” ตรงข้ามกับร่างก่อนหน้ามาก เช่น ไม่รับรองสิทธิในการทำแท้ง และไม่ได้มีการระบุถึงสิทธิของชาวพื้นเมืองและกลุ่มชาติพันธุ์ไว้มากเท่าร่างฉบับก่อนหน้า จนกระทั่งมีการทำประชามติร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ในวันที่ 18 ธันวาคม 2566 ที่มีผู้ลงคะแนนเสียง 13 ล้านคน มีผู้ลงคะแนนเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ 5.4 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 44.24 จากจำนวนคะแนนเสียงทั้งหมด และมีผู้ไม่เห็นชอบ 6.8 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 55.76 จากจำนวนคะแนนเสียงทั้งหมด ส่งผลให้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ถูกตีตกไปเช่นเดียวกับฉบับก่อนหน้า

ความพ่ายแพ้ในการทำประชามติทั้งสองครั้งแสดงให้เห็นว่าการนำเสนอร่างรัฐธรรมนูญที่ไม่ได้คิดถึงความเห็นของประชาชนอาจจะให้ผลในทางตรงกันข้าม หลังจากที่ผลการทำประชามติชัดเจนว่าร่างรัฐธรรมนูญถูกตีตก ฝ่ายขวาก็จัดเฉลิมฉลองชัยชนะให้กับรัฐธรรมนูญฉบับปี 1980 ที่ยังมีผลบังคับใช้ต่อไป ขณะที่ประชาชนจำนวนมากระบุว่าต้องจำใจโหวตไม่เห็นชอบแม้ต้องการรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เพราะกังวลว่าการรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับฝ่ายขวานั้นอาจจะทำให้ประเทศต้องติดกับดักที่เลวร้ายกว่าเดิม ประตูลการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ของซี้ลิจึงถูกปิดตายไปอย่างน้อยจนกว่าจะถึงการเลือกตั้งครั้งหน้า

ออสเตรเลีย: แพ้ประชามติเพราะสังคมขาดฉันทามติ

ประเทศออสเตรเลียนมีปัญหาด้านความแตกต่างทางชาติพันธุ์มาตั้งแต่ยุคก่อตั้งประเทศ เนื่องจากความเหลื่อมล้ำและไม่ลงรอยกันระหว่างกลุ่มชนพื้นเมืองดั้งเดิมก่อนการสร้างรัฐชาติและกลุ่มผู้มาตั้งถิ่นฐานใหม่ ทำให้ความพยายามจะแก้ไขรัฐธรรมนูญออสเตรเลียเพื่อบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ยังเป็นข้อถกเถียงหลักของสังคมเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

ปี 2017 ตัวแทนกลุ่มชนพื้นเมือง (Aboriginal and Torres Strait Islander) รวมตัวกันยื่นข้อเสนอให้รัฐธรรมนูญมีการรับรองสิทธิของชนพื้นเมือง ค้นหาความจริงต่อประเด็นความขัดแย้งในอดีต รวมทั้งรัฐธรรมนูญต้องตั้งสภาชนพื้นเมืองหรือ The Voice ขึ้นมา เพื่อให้คำปรึกษากับรัฐสภาในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์

เดือนพฤษภาคม 2022 พรรคแรงงานชนะการเลือกตั้งทั่วไป และนายกรัฐมนตรีคนใหม่อย่าง นายแอนโทนี แอลบานีส (Anthony Albanese) สัญญาว่าจะนำข้อเสนอในปี 2017 มาพิจารณา ซึ่งการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อก่อตั้งสภาชนพื้นเมืองตามข้อเสนอดังกล่าวจำเป็นต้องผ่านการทำประชามติ ตามรัฐธรรมนูญ

บทที่แปด มาตรา 128 ว่าด้วยการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งการทำประชามติถูกระบุให้ต้องได้เสียงข้างมาก ทั้งจากทุกมลรัฐที่มีในประเทศ และต้องได้เสียงข้างมากจากจำนวนประชากรที่มาใช้สิทธิด้วย

วันที่ 14 ตุลาคม 2023 จึงมีการทำประชามติแก้ไขรัฐธรรมนูญขึ้นทั่วประเทศ ผลที่ตามมา คือ มีผู้โหวตเห็นชอบการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพียง 6.2 ล้านคน ขณะที่ผู้โหวตไม่เห็นชอบมากถึง 9.4 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 39.9 และ 60 จากจำนวนคะแนนเสียงทั้งหมด ตามลำดับ ขณะเดียวกันคะแนนเสียงเห็นชอบ ก็ไม่สามารถกลายเป็นเสียงข้างมากในระดับมลรัฐได้ เนื่องจากมีเพียงเขต Australia Capital Territory เพียงแห่งเดียวเท่านั้นที่มีผู้โหวตเห็นชอบเกินกึ่งหนึ่ง จึงถือว่าไม่มีมลรัฐที่เห็นชอบกับคำถามประชามติไม่ถึง สี่มลรัฐ จากจำนวนหกมลรัฐทั้งหมด การแก้ไขรัฐธรรมนูญจึงไม่เกิดขึ้น และข้อเสนอในการจัดตั้งสภาชนพื้นเมืองจึงตกไป

นักวิชาการจำนวนมากกังวลว่าผลของประชามติครั้งนี้ อาจจะทำลายความพยายามที่จะสร้างความสมานฉันท์ ระหว่างคนออสเตรเลียและกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีมาอย่างยาวนานลง และความพ่ายแพ้ในการทำประชามติครั้งนี้ ส่งผลให้ฝ่ายค้านหัวอนุรักษ์นิยมใช้เป็นข้อโจมตีต่อนายกรัฐมนตรีแอนโทนี แอลบานีส โดยเฉพาะการโจมตีว่า ประชามติครั้งนี้เป็นความต้อติงของรัฐบาลแม้ว่าจะไม่ได้มีความจำเป็น อีกทั้งยังส่งเสริมความแตกแยก ของสังคมมากกว่าการทำให้เกิดความสามัคคีในชาติ

ความพ่ายแพ้ครั้งนี้ยังสะท้อนให้เห็นอีกว่า สื่อมวลชนไม่ได้เข้าข้างแนวคิดของนายกรัฐมนตรีแอนโทนี แอลบานีสมากนัก เมื่อสื่อหลายแห่งจัดหัวข้อเสวนาเกี่ยวกับสภาชนพื้นเมืองก่อนการทำประชามติ แต่เป็นการพูดคุยถึงเนื้อหาที่ไม่มีอยู่จริงในข้อเสนอของปี 2017 เช่น การกังวลว่าสภาพดังกล่าวจะกลายเป็นอีกหนึ่ง รัฐสภาคู่ไปกับสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา หรือจะทำให้มีการช่วยเหลือกลุ่มชาติพันธุ์โดยส่วนกลางมากขึ้น ทั้งที่จริงแล้วสภาแห่งนี้จะทำหน้าที่เป็นเพียงที่ปรึกษาเท่านั้น

แม้ว่าเหตุของความพ่ายแพ้ประชามติจะมีหลากหลาย แต่ก็เป็นที่ชัดเจนว่าชาวออสเตรเลีย จะไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองที่ไม่ชัดเจนหรือไม่ได้รับฉันทามติอย่างกว้างจากกลุ่ม ทางการเมืองที่หลากหลาย กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยก็มีความเห็นที่หลากหลาย และการขาดการอธิบายจากฝ่าย ที่เห็นด้วยก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การทำประชามติครั้งนี้ยังไม่ประสบความสำเร็จ

สหราชอาณาจักร: รัฐบาลจัดประชามติแต่ไม่พร้อมรับผลที่ตามมา

กระแสเรียกร้องให้สหราชอาณาจักรออกจากสหภาพยุโรปเริ่มเกิดขึ้นในกลุ่มอนุรักษ์นิยม ตั้งแต่ปี 2013 เมื่อผู้สมัครชิงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เดวิด คาเมรอน (David Cameron) สัญญาว่าจะจัดทำ ประชามติเพื่อออกจากสหภาพยุโรป หรือ Brexit มาใช้ในการหาเสียง

หลังคาเมรอนชนะการเลือกตั้งในปี 2015 ประชามติถูกจัดขึ้นในวันที่ 23 มิถุนายน 2016 มีผู้ออกเสียง ให้ออกจากสหภาพยุโรป 17.4 ล้านเสียง ผู้ไม่เห็นด้วยกับการออกจากสหภาพยุโรป 16.1 ล้านเสียง จากคะแนนเสียงทั้งหมด 33.5 ล้านเสียง หรือคิดเป็นร้อยละ 51.8 กับร้อยละ 48.1 ของจำนวนคะแนนเสียง ทั้งหมด ตามลำดับ

เนื่องจากนายกรัฐมนตรีคาเมรอนระบุชัดเจนในจดหมายขอเรียกร้องต่อประธานคณะมนตรียุโรป (the European Council) ว่า เขามีจุดยืนที่อยากให้สหราชอาณาจักรเป็นสมาชิกของสหภาพยุโรปต่อไป หากสหภาพยุโรปมีการปฏิรูประเบียบข้อบังคับที่ด้านตามที่เขาต้องการ ทำให้นายกรัฐมนตรีเดวิด คาเมรอน ตัดสินใจลาออกจากตำแหน่งหนึ่งวันให้หลังการประกาศผลประชามติทันที

การลาออกนี้ทำให้หัวหน้าพรรคอนุรักษนิยม นางเทรีซา เมย์ เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อจาก นายเดวิด คาเมรอน โดยมีภารกิจหลักคือการทำให้การออกจากสหภาพยุโรปเกิดขึ้นจริงได้ในทางกฎหมาย แม้ว่านางเทรีซา เมย์ จะเป็นหนึ่งในผู้รณรงค์ให้สหราชอาณาจักรยังคงดำรงตำแหน่งสมาชิกของสหภาพยุโรปอยู่ก็ตาม

นายกรัฐมนตรีเทรีซา เมย์ ยุบสภาและจัดการเลือกตั้งใหม่ในปี 2017 เพื่อต้องการจำนวนเสียงสนับสนุน สำหรับการทำข้อตกลงกับสหภาพยุโรปในรัฐสภามากขึ้น อย่างไรก็ตามพรรคอนุรักษนิยมได้รับที่นั่งในสภา ที่ลดลง จนเกิดเป็น “สภาแขวน” (Hung Parliament) ที่ไม่มีพรรคใดเสียงข้างมากอย่างเด็ดขาดพรรคเดียว และถูกอภิปรายไม่ไว้วางใจถึงสองครั้งในปี 2018 และปี 2019 ทำให้เสถียรภาพของรัฐบาลสั่นคลอนเป็นอย่างมาก อีกทั้งร่างข้อตกลงในการออกจากสหภาพยุโรปของรัฐบาลถูกรัฐสภาไม่เห็นชอบถึงสามครั้ง ทำให้นายกรัฐมนตรี เทรีซา เมย์ ตัดสินใจลาออกในเดือนพฤษภาคม ปี 2019

การตัดสินใจทำประชามติของรัฐบาลอนุรักษนิยมในปี 2016 นำไปสู่ผลทางการเมืองที่แม้แต่ผู้มีอำนาจ ตัดสินใจในวันนั้นก็คาดไม่ถึง พรรคการเมืองหรือผู้นำทางการเมืองจึงต้องคิดให้รอบคอบก่อนจะตัดสินใจ เพราะเมื่อมีการทำประชามติแล้ว อำนาจในการตัดสินใจจะอยู่ในมือประชาชนเท่านั้น

**ผลการออกเสียงประชามติของไทยเพื่อให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ
ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**

การออกเสียงประชามติระดับชาติครั้งแรกของประเทศไทยได้มีขึ้นเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2549 กำหนดให้สภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างรัฐธรรมนูญและพิจารณาให้แล้วเสร็จ เมื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว ให้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบ และจัดให้มีการออกเสียงประชามติ เพื่อให้ประชาชนได้ตัดสินใจให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ได้กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและกำหนดเวลาในการจัดให้มีการออกเสียงประชามติ ได้กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการให้มีการออกเสียงประชามติและประกาศผลการออกเสียงประชามติ และจัดพิมพ์ร่างรัฐธรรมนูญและคำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อเผยแพร่ด้วยวิธีการใด ๆ ให้ประชาชนทราบได้โดยสะดวกและเป็นการทั่วไป เพื่อให้ประชาชนได้ตัดสินใจให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2559 และได้ประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในเวลาต่อมา นับว่าเป็นการออกเสียงประชามติระดับชาติครั้งที่สองของประเทศไทย

สำหรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำประชามติของประเทศไทยในปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564 มีสาระสำคัญ กล่าวคือ มาตรา 9 กำหนดให้การออกเสียงประชามติให้ทำได้ดังนี้

- (1) การออกเสียงเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามที่มีบทบัญญัติกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ
- (2) การออกเสียงกรณีเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่ามิเหตุอันสมควร
- (3) การออกเสียงตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีการออกเสียง
- (4) การออกเสียงในกรณีที่รัฐสภาได้พิจารณาและมีมติเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีเหตุสมควรที่จะให้มีการออกเสียง และได้แจ้งเรื่องให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการ
- (5) การออกเสียงกรณีประชาชน (ไม่น้อยกว่า 50,000คน) เข้าชื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ความเห็นชอบในการออกเสียงตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) กำหนด

การออกเสียงที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติ ต้องมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิออกเสียงและมีจำนวนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น ตามมาตรา 13 นอกจากนี้ ยังมีการลงคะแนนออกเสียงนอกราชอาณาจักรตามมาตรา 53 ให้สามารถใช้สิทธิออกเสียงทางไปรษณีย์ หรือลงคะแนนออกเสียงอิเล็กทรอนิกส์ หรือทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือโดยวิธีอื่นก็ได้ ทั้งนี้ ให้พิจารณาตามความเหมาะสมของประเทศนั้นและให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดตาม มาตรา 54

จากการออกเสียงประชามติระดับชาติครั้งแรกของประเทศไทยเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2549 เพื่อให้ประชาชนได้ตัดสินใจให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ปรากฏผลตามประกาศสภาาร่างรัฐธรรมนูญ เรื่อง ผลการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย¹ ดังนี้

ประกาศสภาาร่างรัฐธรรมนูญ

เรื่อง ผลการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ตามที่ได้จัดให้มีการออกเสียงประชามติ ในวันอาทิตย์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๐ นั้น บัดนี้ สภาาร่างรัฐธรรมนูญได้รับทราบรายงานผลการนับคะแนนและรวมคะแนนการแสดงความเห็นการออกเสียงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว จึงขอประกาศผลการออกเสียงประชามติ ดังนี้

๑. จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ๔๕,๐๙๒,๙๕๕ คน (สี่สิบล้านเก้าหมื่นสองพันเก้าร้อยห้าสิบล้านคน)
 ๒. จำนวนบัตรออกเสียงที่ได้รับมาทั้งหมด ๔๖,๓๔๖,๘๕๕ บัตร (สี่สิบล้านหกพันสามแสนสี่หมื่นหกพันแปดร้อยเก้าสิบล้านบัตร)
 ๓. จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงที่มาแสดงตนขอรับบัตรออกเสียงเพื่อการลงคะแนน ๒๕,๙๖๘,๙๕๔ คน (ยี่สิบล้านเก้าแสนเจ็ดหมื่นแปดพันเก้าร้อยห้าสิบล้านคน)
 ๔. จำนวนบัตรออกเสียงที่ลงคะแนนออกเสียง ๒๕,๔๖๔,๖๔๖ บัตร (ยี่สิบล้านสี่แสนเจ็ดหมื่นสี่พันเจ็ดร้อยสี่สิบล้านบัตร)
 ๕. จำนวนบัตรเสีย ๕๐๔,๑๒๐ บัตร (ห้าแสนสี่พันหนึ่งร้อยยี่สิบล้านบัตร)
 ๖. จำนวนบัตรคืน ๘๗ บัตร (แปดสิบล้านบัตร)
 ๗. ผลการออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงจำนวน ๑๔,๗๒๗,๓๐๖ เสียง (สิบล้านเจ็ดแสนสองหมื่นเจ็ดพันสามร้อยหกสิบเสียง) ไม่เห็นชอบด้วยคะแนนเสียงจำนวน ๑๐,๗๔๗,๔๔๑ เสียง (สิบล้านเจ็ดแสนสี่หมื่นเจ็ดพันสี่ร้อยสี่สิบล้านเสียง)
- จึงถือว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียงประชามติเห็นชอบให้นำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่มาใช้บังคับแล้ว

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

นเรนที เสรษฐบุตร

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ

¹ “ประกาศสภาาร่างรัฐธรรมนูญ เรื่อง ผลการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย” (21 สิงหาคม 2550). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 124 ตอน 45 ก น. 8.

การออกเสียงประชามติระดับชาติครั้งที่สองของประเทศไทยเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2559 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 เพื่อให้ประชาชนได้ตัดสินใจให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ปรากฏผลตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ผลการออกเสียง² ดังนี้

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ผลการออกเสียง

ตามที่ได้มีการลงคะแนนออกเสียง เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานผลการนับคะแนนออกเสียงและรวมคะแนนการแสดงความคิดเห็นการออกเสียงเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงมีมติในการประชุมครั้งที่ ๓๘/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ให้ประกาศผลการออกเสียง ดังนี้

๑. จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง

๑.๑ ผู้มีสิทธิออกเสียงตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ๕๐,๐๗๑,๕๘๙ คน (ห้าสิบล้านเจ็ดหมื่นหนึ่งพันห้าร้อยแปดสิบเก้าคน)

๑.๒ ผู้มาใช้สิทธิออกเสียง ๒๙,๗๔๐,๖๗๗ คน (ยี่สิบล้านเก้าพันเจ็ดแสนสี่หมื่นหกพันเจ็ดร้อยเจ็ดสิบเจ็ดคน)

๒. ผลของการออกเสียง ปรากฏดังนี้

การแสดงความคิดเห็นการออกเสียง		รวมผลคะแนน
ประเด็นที่ ๑ ร่างรัฐธรรมนูญ	เห็นชอบ	๑๖,๘๒๐,๕๐๒ (สิบล้านแปดแสนสองหมื่นสี่ร้อยสองคะแนน)
	ไม่เห็นชอบ	๑๐,๕๙๘,๐๓๗ (สิบล้านห้าแสนเก้าหมื่นแปดพันสามสิบเจ็ดคะแนน)
ประเด็นที่ ๒ “ท่านเห็นชอบหรือไม่ว่า เพื่อให้การปฏิรูปประเทศเกิดความต่อเนื่องตามแผนยุทธศาสตร์ชาติสมควรกำหนดไว้ในบทเฉพาะกาลว่า ในระหว่าง ๕ ปีแรกนับแต่วันที่มีรัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ ให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี”	เห็นชอบ	๑๕,๑๓๒,๐๕๐ (สิบล้านห้าหมื่นหนึ่งแสนสามหมื่นสองพันห้าสิบบคะแนน)
	ไม่เห็นชอบ	๑๐,๙๒๖,๖๔๘ (สิบล้านเก้าแสนสองหมื่นหกพันหกร้อยสี่สิบบคะแนน)

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

ศุภชัย สมเจริญ

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

² “ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ผลการออกเสียง” (11 สิงหาคม 2559). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 133 ตอน 69 ก น. 11.

การทำประชามติในต่างประเทศ: กรณีทำประชามติก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

คำว่า “ประชามติ” นั้น เป็นคำที่ใช้สำหรับกระบวนการออกเสียงลงคะแนนของพลเมืองในแต่ละประเทศ เพื่อแสดงความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับมาตรการที่รัฐบาลเสนอ หรือต่อสิ่งที่เกิดจากความคิดริเริ่มของประชาชน เช่น การเสนอร่างกฎหมายของประชาชน เป็นต้น ปัจจุบันการออกเสียงประชามติอาจแบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ การออกเสียงประชามติระดับชาติและการออกเสียงประชามติระดับท้องถิ่น ส่วนรูปแบบของการออกเสียงประชามตินั้นก็มีอยู่หลายรูปแบบด้วยกัน เช่น การออกเสียงประชามติในร่างรัฐธรรมนูญหรือร่างกฎหมาย การออกเสียงประชามติเพื่อขอคำปรึกษาหรือขอความเห็นจากประชาชน เป็นต้น

การออกเสียงประชามตินั้นโดยทั่วไปแล้วใช้ในประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นส่วนใหญ่ ปัจจุบันหลาย ๆ ประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศในกลุ่มประชาคมยุโรป หรือประเทศอื่น ๆ ในทวีปยุโรป หรือประเทศในทวีปอเมริกา ประเทศในทวีปแอฟริกาและประเทศในทวีปเอเชีย รวมทั้งประเทศไทยด้วยต่างก็มีระบบการให้ประชาชนออกเสียงแสดงประชามติได้ในหลาย ๆ เรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการแสดงประชามติในร่างรัฐธรรมนูญ ร่างกฎหมาย สนธิสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ในบางประเทศก็มีการให้ประชาชนออกเสียงแสดงประชามติต่อกฎหมายหรือกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม เมื่อกล่าวถึงการลงประชามติต่อร่างรัฐธรรมนูญไม่ว่าจะก่อนหรือหลังก็ตาม การทำความเข้าใจการทำประชามติในต่างประเทศ กรณีทำประชามติก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญก็มีความน่าสนใจเช่นกัน ซึ่งจะยกตัวอย่างใน 3 ประเทศ คือ ประเทศชิลี ประเทศรัสเซีย และประเทศอียิปต์ ดังต่อไปนี้

ประเทศชิลี¹

การลงประชามติของประเทศชิลีเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่แทนรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่ใช้มาตั้งแต่รัฐบาลของนายพล ออคุสโต ปิโนเชต์ ว่าจะเห็นด้วยกับการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่หรือไม่ เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2563 หลังจากนับคะแนนไปแล้วมีผู้เห็นด้วยกับการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ถึง ร้อยละ 78.28 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 21.72 คณะกรรมการการเลือกตั้งชิลีเผยว่า มีผู้มาใช้สิทธิลงประชามติเกือบ 7.5 ล้านคน เป็นจำนวนการออกมาใช้สิทธิมากที่สุดนับตั้งแต่การเลือกตั้งใน พ.ศ. 2532 ที่ยุติบทบาทของทหารในการเมืองชิลี หลังทราบผลการลงประชามติที่เสียงส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่แทนรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่ใช้มาตั้งแต่สมัยรัฐบาลภายใต้การนำของนายพล ออคุสโต ปิโนเชต์ ที่ปกครองประเทศยาวนานระหว่าง พ.ศ. 2516-2533 ทำให้ประชาชนออกมาฉลองกันอย่างเต็มที่เมื่อคืนวันอาทิตย์ในกรุงซันติอาโก และอีกหลายเมือง

เดิมนั้นการลงประชามติกำหนดจัดในเดือนเมษายน พ.ศ. 2563 แต่เลื่อนมาเป็นวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2563 เนื่องจากการระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 อย่างรุนแรงในชิลี ที่ผ่านมามีผู้ป่วยโรคนี้อันตรายมากกว่า 500,000 ราย และเสียชีวิตจากโรคนี้อีกเกือบ 14,000 คน การลงประชามติที่ผ่านมาได้สอบถามชาวชิลี 2 คำถาม คือ

¹ เรียบเรียงโดยนายยอดชาย วิถีพานิช วิทยากรเชี่ยวชาญ กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ รวบรวมและเรียบเรียงจาก 1) ชาวชิลีลงมติท่วมท้น หนุนการร่าง รธน. ใหม่แทนฉบับเผด็จการ. (26 ตุลาคม 2563). สืบค้น 11 มิถุนายน 2567 จาก <https://www.thaipost.net> 2) ชิลีตั้ง สสร. ร่าง รธน. ใหม่. (29 ตุลาคม 2563). สืบค้น 11 มิถุนายน 2567 จาก https://www.khaosod.co.th/newspaper/newspaper-inside-pages/news_5209057

1) ต้องการรัฐธรรมนูญฉบับใหม่หรือไม่ และ 2) ต้องการให้สภาร่างรัฐธรรมนูญมาจากการเลือกตั้งทั้งหมดหรือไม่ หรือให้ร้อยละ 50 ของสภาร่างรัฐธรรมนูญมาจากสมาชิกรัฐสภา ซึ่งผลการลงประชามติร้อยละ 79 ระบุให้สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญมาจากการเลือกตั้งทั้งหมด ในขั้นตอนต่อไปชาวซีลีจะต้องมาเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ 155 คน ในวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2564 โดยกำหนดการร่างรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในเวลา 9 เดือน แต่ถ้าร่างไม่แล้วเสร็จให้ขยายเวลาได้ 1 ครั้ง เป็นเวลา 3 เดือน

ประธานาธิบดีเซบัสเตียน ปิญาเญา ของซีลี กล่าวเรียกร้องภายหลังทราบผลการลงประชามติ โดยขอให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันเพื่อรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ การลงประชามติครั้งนี้ไม่ใช่การสิ้นสุด แต่เป็นการเริ่มต้นของหนทางที่เราต้องเดินไปด้วยกันเพื่อให้มีรัฐธรรมนูญฉบับของซีลี ที่ผ่านมารัฐธรรมนูญทำให้คนในประเทศแตกแยกกัน แต่จากวันนี้ทุกคนต้องทำงานร่วมกัน เพื่อให้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่เป็นแนวทางให้เกิดเอกภาพ เสถียรภาพและอนาคตที่ดีของประเทศ

ด้านนายมาร์เซลโล เมยา อาจารย์ด้านรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยซันติอาโก ให้ความเห็นว่า ผลการลงประชามติที่ออกมาไม่น่าสำคัญ เนื่องจากประชาชนไม่ต้องการให้พรรคการเมืองเข้ามาเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ รวมถึงเสียงเรียกร้องให้มีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ในซีลีเกิดขึ้นมา เริ่มจากการชุมนุมประท้วงการขึ้นค่าโดยสารขนส่งสาธารณะ จากนั้นขยายเป็นการประท้วงความไม่เท่าเทียมทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมถึงปัญหาด้านสาธารณสุข การศึกษา ที่อยู่อาศัยและเงินบำนาญ ที่มีผลจากการปกครองในสมัยของรัฐบาลเดิม ฝ่ายสนับสนุนให้มีรัฐธรรมนูญใหม่เห็นว่า รัฐธรรมนูญที่มีอยู่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิรูปทางสังคม แต่ฝ่ายอนุรักษ์นิยมเห็นว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันทำให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตและสร้างเสถียรภาพได้

เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2563 สำนักข่าวเอเอฟพีรายงานว่า รัฐสภาของประเทศซีลีเปิดประชุมสมัยวิสามัญเพื่อหารือแผนแม่บทการตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ หรือ สสร. หลังประชามติการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพื่อแก้ไขปัญหาค่าโดยสารขนส่งสาธารณะที่ไม่เป็นประชาธิปไตยและความเหลื่อมล้ำในสังคม ซึ่งได้รับเสียงสนับสนุนอย่างท่วมท้น โดยในขั้นต่อไปจะเป็นการตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ หรือ สสร. และคัดเลือกตัวแทนจากภาคประชาชนผ่านการเลือกตั้งที่จะมีขึ้นในวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2564 ต่อไป

ประเทศรัสเซีย²

ผลการลงคะแนนประชามติของรัสเซียเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 ได้เห็นชอบให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่มีประเด็นตั้งแต่การเพิ่มเงินบำนาญไปจนถึงการเปิดทางให้ประธานาธิบดีวลาดิเมียร์ ปูตินอยู่ในอำนาจต่อไปได้อีก 16 ปี โดยหากมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญดังกล่าว จะทำให้ประธานาธิบดีสามารถอยู่ในวาระต่อได้อีก 2 สมัย สมัยละ 6 ปี หลังจากที่ว่าวาระปัจจุบันของเขาจะสิ้นสุดลงใน พ.ศ. 2567 ซึ่งเท่ากับว่าเขาจะอยู่ในอำนาจได้ถึง พ.ศ. 2579

² เรียบเรียงโดยนายยอดชาย วิถีพานิช วิทยากรเชี่ยวชาญ กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ รวบรวมและเรียบเรียงจาก 1) ผลลงประชามติเบื้องต้นซี 'ปูติน' มีสิทธิครองอำนาจไปอีก 16 ปี. (2 กรกฎาคม 2563). สืบค้น 11 มิถุนายน 2567 จาก <https://www.voathai.com/a/putin-extends-power-to-2036/5485094.html> 2) กรมประชาสัมพันธ์. (4 กรกฎาคม 2563). รัสเซียเริ่มบังคับใช้รัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขแล้วตั้งแต่วันนี้. สืบค้น 11 มิถุนายน 2567 จาก <https://www.thainews.prd.go.th>

ด้านคณะกรรมการการเลือกตั้งของประเทศไทย เปิดเผยแพร่ผลการลงประชามติว่า การลงประชามติแก้ไขรัฐธรรมนูญ ระหว่างวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2563 ถึง วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 ที่ผ่านมามีชาวรัสเซียประมาณ 74 ล้านคน ออกมาใช้สิทธิลงประชามติ โดยมีผู้ออกเสียงสนับสนุนให้แก้ไขรัฐธรรมนูญร้อยละ 77.92 และมีผู้คัดค้านร้อยละ 21.27 ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขจะเปิดทางให้ประธานาธิบดีวลาดิมีร์ ปูติน ครองอำนาจต่อไปอีก 2 สมัย จนถึง พ.ศ. 2579 คณะกรรมการการเลือกตั้งยังระบุอีกด้วยว่า มีผู้มาลงคะแนนเสียงเกือบร้อยละ 60 จากผู้มีสิทธิลงคะแนนทั้งหมด ทั้งนี้ การแก้ไขรัฐธรรมนูญจะได้รับการรับรองหากมีผู้มาลงคะแนนเสียงอย่างต่ำร้อยละ 50 และได้รับคะแนนเสียงข้างมาก

ทั้งนี้ รัฐบาลรัสเซียพยายามใช้วิธีต่าง ๆ เชิญชวนให้ประชาชนไปลงประชามติ ทั้งให้สิทธิจับฉลากรางวัลโดยผู้ถูกรางวัลอาจได้รางวัลเป็นที่อยู่อาศัย ทั้งการทำโฆษณาถึงจุดเด่นอื่น ๆ ผ่านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการปกป้องเงินบำนาญและการห้ามให้มีการสมรสระหว่างเพศเดียวกัน นอกจากนี้ ประธานาธิบดีวลาดิมีร์ ปูติน ยังอนุมัติให้มีการโอนเงินจำนวน 10,000 รูเบิล หรือราว 4,380 บาท ให้แก่ผู้มีบุตร ในขณะที่ประชาชนกำลังเดินทางไปลงคะแนนในวันพุธซึ่งเป็นวันสุดท้ายของวันลงประชามติทั้งหมด 7 วัน เพื่อป้องกันไม่ให้อายุลงคะแนนแออัดและอาจกระตุ้นการระบาดของไวรัสโควิด-19

ผู้ลงคะแนนสนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญมีความเห็นต่างกัน ทั้งผู้ที่ต้องการเห็นความเปลี่ยนแปลงจริงจัง ไปจนถึงผู้ที่ไม่ได้อ่านรายละเอียดของการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ผู้ไม่เห็นด้วยต่อการแก้ไขรัฐธรรมนูญมีตั้งแต่พรรคฝ่ายค้านอย่างพรรคคอมมิวนิสต์ที่เห็นว่า นโยบายของนายวลาดิมีร์ ปูติน ส่งผลเสียต่อเศรษฐกิจของรัสเซีย ไปจนถึงนักกิจกรรมที่แม้จะไม่สามารถจัดการประท้วงขนาดใหญ่ได้เพราะการระบาดของไวรัสโควิด-19 แต่ก็จัดกิจกรรมออนไลน์ จัดการเสวนาโดยรักษาระยะห่างทางสังคม ไปจนถึงรวมกลุ่มขนาดย่อมแทนสำหรับตัวประธานาธิบดีได้เดินทางไปลงคะแนนเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2563 โดยเขากล่าวว่า ยังไม่ได้ตัดสินใจถึงเส้นทางการเมืองในอนาคตของตนเอง ทั้งนี้ ผลสำรวจจากศูนย์โพลเลเวดา ระบุว่า คะแนนนิยมของประธานาธิบดีวลาดิมีร์ ปูติน อยู่ที่ร้อยละ 60 ซึ่งถือว่ายังสูง แม้จะลดจากช่วงสูงสุดที่เคยอยู่เกือบร้อยละ 90 ก็ตาม รวมถึงประธานาธิบดีวลาดิมีร์ ปูติน ผู้นำรัสเซีย ได้ลงนามประกาศรับรองการแก้ไขรัฐธรรมนูญแล้ว หลังผ่านความเห็นชอบจากการลงประชามติของชาวรัสเซีย

ประเทศอียิปต์³

ประเทศอียิปต์ก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่นอกเหนือจากการทำประชามติว่าจะรับหรือไม่รับร่างรัฐธรรมนูญแล้ว ก็ยังมีการทำประชามติก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญอีกด้วย โดยเมื่อเกิดเหตุการณ์การประท้วงรัฐบาลของชาวตูนิเซีย ใน ค.ศ. 2010 ได้จุดกระแสการปฏิวัติในโลอาหรับ (Arab spring) เป็นปัจจัยหนึ่งที่ปลุกกระแสให้ชาวอียิปต์ออกมาโค่นล้มรัฐบาลที่พวกเขาเห็นว่าเป็นเผด็จการ การชุมนุมประท้วงครั้งใหญ่ต่อเนื่องยาวนานถึง 18 วัน ของประชาชนอียิปต์ที่รู้สึกผิดหวังกับพฤติกรรมการฉ้อราษฎร์บังหลวง การปิดกั้นเสรีภาพในการแสดงออก และการประกาศภาวะฉุกเฉิน ที่เอื้อให้เจ้าหน้าที่รัฐละเมิดสิทธิประชาชน

³ เรียบเรียงโดยนายยอดชาย วิถีพานิช วิทยากรเชี่ยวชาญ กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ รวบรวมและเรียบเรียงจากประชามติอียิปต์: ร่างรัฐธรรมนูญ 3 ครั้งใน 5 ปี เลือกตั้งแล้วได้ผู้นำไม่ติเลยต้องเชื่อมือทหาร. (13 กรกฎาคม 2559). สืบค้น 11 มิถุนายน 2567 จาก <https://ilaw.or.th/node/4188>

อย่างร้ายแรง ส่งผลให้นายฮอสนี มุบารัค ประธานาธิบดีของอียิปต์ ประกาศลาออกจากตำแหน่งเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2011

ในช่วงที่ตำแหน่งผู้นำสูงสุดของประเทศว่างลงเช่นนี้ ไม่มีสถาบันหรือองค์กรใดที่มีความพร้อมไปกว่ากองทัพของอียิปต์ ประกอบกับเหตุการณ์การรัฐประหารเมื่อ ค.ศ. 1952 ที่สร้างฐานความเชื่อว่าการกองทัพและประชาชนคือหนึ่งเดียวกัน ('army and the people are one') การเข้ามาของกองทัพจึงได้รับการต้อนรับจากประชาชนอียิปต์อย่างท่วมท้น เพราะกองทัพคือความหวังในการนำประชาธิปไตยกลับคืนสู่ประเทศอียิปต์ หลังจากที่นายฮอสนี มุบารัค ลงจากตำแหน่งเพียง 2 วัน กองทัพได้ประกาศยุบสภาและระงับการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ โดยประกาศจะปกครองประเทศจนกว่าจะมีการเลือกตั้ง

แม้ว่าการเข้ามาของกองทัพจะไม่ได้มาพร้อมความชอบธรรมตามกฎหมาย แต่ความไม่ชอบธรรมก็เฉียดฉิวไปได้ด้วยบรรยากาศแห่งเสรีภาพในการแสดงออก ที่ชาวอียิปต์ได้รับเป็นครั้งแรกในรอบหลายสิบปี และการลงประชามติเพื่อแก้ไขรัฐธรรมนูญได้จัดขึ้นในเดือนมีนาคม ค.ศ. 2011 การลงประชามติครั้งนี้มุ่งแก้ไขรัฐธรรมนูญให้มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นกว่ารัฐธรรมนูญฉบับของนายฮอสนี มุบารัค โดยมีสาระสำคัญคือ การลดระยะเวลาการบริหารประเทศของประธานาธิบดีจาก 6 ปี ให้เหลือ 4 ปี จำกัดวาระการดำรงตำแหน่งเพียง 2 วาระติดต่อกันเท่านั้น การบังคับให้ประธานาธิบดีเลือกรองประธานาธิบดี ภายใน 30 วัน หลังจากการเลือกตั้ง และการกำหนดคุณสมบัติว่าประธานาธิบดีต้องมีอายุ 40 ปีขึ้นไป และห้ามสมรสกับชาวต่างชาติ เป็นต้น

การทำประชามติครั้งนี้ มีพรรคการเมืองกว่า 10 พรรค และผู้นำทางความคิดจำนวนหนึ่งรณรงค์ให้ลงประชามติไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เช่น นายอามีร์ มอร์ซา นักการทูตและอดีตรองเลขาธิการอาหรับ ลีก นายโมฮัมเหม็ด เอลบาราเดอี อดีตผู้อำนวยการสำนักงานพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ กลุ่มนักกฎหมายอาวูโสและนักเขียน โดยพวกเขาต่างเกรงกลัวกันว่า การแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งนี้จะทำให้ระบอบเผด็จการเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย หรือที่เรียกว่า Legalising dictatorship

การทำประชามติแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งนี้มีผู้มาออกเสียงร้อยละ 41 ของผู้มีสิทธิออกเสียง 45 ล้านคนทั่วประเทศ ซึ่งเป็นจำนวนผู้ออกมาใช้เสียงมากที่สุดในประวัติศาสตร์ของประเทศอียิปต์ โดยร้อยละ 77.2 หรือ 14.1 ล้านคน เห็นชอบกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ จึงมีการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภาและประธานาธิบดีให้มีกำหนดเวลาเร็วขึ้น การเลือกตั้งที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนี้เป็นผลดีต่อพรรคการเมืองที่มีความพร้อมอย่าง พรรคภราดรภาพมุสลิม (Muslim Brotherhood) และพรรคของกลุ่มชั่วอำนาจเดิม ในทางกลับกันฝ่ายการเมืองชั่วตรงข้ามอย่างกลุ่มเสรีนิยมไม่พึงพอใจนักต่อสถานการณ์เช่นนี้ เนื่องจากพวกเขาไม่มีเวลาเพียงพอในการจัดตั้งองค์กรทางการเมือง

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. 0 2242 5900 ต่อ 5730, 5740, 5750

Bureau of Academic Services

The Secretariat of the House of Representatives

Tel. 0 2242 5900 ext. 5730, 5740, 5750

พิมพ์ที่ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร